

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προσληρωτέα

Ἐν Ἑλλάδι Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΣ»,

Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται
λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἡμερολόγιον
- Ἰδρα, ὑπὸ Ἰ. Χ. ΑΡΑΓΑΤΗΝ.
- Τὰ Ριζοκάρια, ὑπὸ ΑΝΔΡΕΑ Δ. Κ.
- Ἔργα καὶ ἡμέρας
- Φιλολογικαὶ συζητήσεις, ὑπὸ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ.
- Ἡμερολόγιον ἀνθρώπου περιτοῦ! (διήγημα.)
- Ἐπιστολαί, ὑπὸ Ἰ. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝΟΣ.
- Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
- Ἡ μὴν τοῦ Ἀρκαδίου, ὑπὸ Ν. Γ. ΦΩΓΙΑΚΗ.
- Ἀπαντήσεις ἀνὸ ἐρωτησέων. (Ἐυχέρεια περὶ τὸ γράψαι τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά. — Αἱ νέαι ἀμαζόντις. — Οἱ βασιλεῖς καὶ ὅταν ἐργάζονται ἀκριβοπληρόνουν. — Ἀντιφάρμακον κατὰ τῶν ζητούντων σείχους διὰ λευκώματα). — Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

(14 Ἰουλίου)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Ἀκόλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.
 Ὁ Ἀκόλας ἦτο μαθητὴς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ὁ δὲ Ἰωσήφ, ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης ὡς, ἐτελεύτησεν ἐν ἔσθρα τῷ 538, ὑπὸ τῶν εἰκονομαχῶν κατὰδικωμένων.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1824. Μάχη ἐν Ἀρπυσιῶν.

ΥΔΡΑ

Α΄.

Ἡ πόλις. Ὁ λιμὴν. Φρούρια. Ἀπόδασις. Ἀγορά. Νερέμ-σοκάκι. Αἱ οἰκίαι. Αἱ ὁδοί. Τὸ ἄλμα. Τὸ κῶδι τοῦ Χριστοῦ. Τὰ περιβάλλοντα τῆς Ἰδρας. Ὁ σπύγγος.

Οὔτε ἱστορικῶν βεβαίως τῶν κατὰ τὴν νῆσον Ἰδραν ὑπὸ τῶ ἀνω τίτλῳ θὰ ἀναμνήνῃ τις, οὔτε διὰ πολλῶν νὰ ἐπαναλάβῃ ἐγκώμια καὶ ἐπαίνους ἢ ἀνακρούσῃ ἐξυμνήσεις καὶ πάνηγυρικοὺς εἰς ἀνάδειξιν τοῦ μυριακῆς ἡδῆ ἐξυμνηθέντος ὀνόματος τῆς νήσου, τοῦ ταυτισθέντος ἐν τῇ νεωτέρῃ ἡμῶν ἱστορίᾳ τῇ προσωνομίᾳ τῆς δόξης, τῆς μεγαλοφυΐας, τῆς αὐταπαρνήσεως, τοῦ ἠρωτισμοῦ. Ἀλλὰ διὰ τοῦτον μάλιστα τὸν λόγον πᾶς ἐπισκεπτόμενος τὸν τόπον τοῦτον, τὸ ἀληθὲς μουσεῖον τῆς ναυτικῆς τοῦ ἔθνους ἱστορίας, μάτην θὰ προσπαθῆσθαι νὰ ποφύγῃ σημειώσεις τινὰς ἐν τῷ ἡμερολογίῳ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς νῦν θέσεως τῆς νήσου, σημειώσεις ὅμως, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς δειχθήσεται, μαρτυρούσας τὸ μυριστόν ἡδῆ τὴν μοιραίαν τῶν ἀνθρωπίνων μετὰ τὴν

Ἡ πόλις ὅλη ἐξαπλοῦται ἀπὸ τοῦ ὑψους τῶν ἀποκρήμων βράχων τῆς Κεξάφας, ἢ τὰ φῶτα κατὰ νύκτα ἀσέληνον ἀπὸ τῆς παραλίας συγγέονται πρὸς τοὺς ἀστέρας, κατερχομένη μέχρι τοῦ ὄρου τοῦ κυριωτέρου, ὅστις καὶ ὡς λιμὴν χρησιμεύει, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐτέρου μέρους μέ-

χρις ὀρμίσκου φέροντας τὴν ἐπωνυμίαν *Καμίνια* ἐκ τῶν καμίνων τῶν Σιφνίων ἀγγειοπλαστῶν τῶν κατὰ τὴν ἀκτὴν ἀσκούντων τὸ πατριον ἔργον. Δόφοι μικρότεροι μεταξὺ τῶν δύο ὄρων προεξέχοντες μέχρι τῆς θαλάσσης διαιροῦσιν εἰς δύο τὴν σειρὰν τῶν οἰκιῶν καὶ οὕτω τῶ παραπλέοντι δύο παρουσιάζονται συνοικίαι, ἢ περὶ τὸν λιμένα, ἢ αἱ οἰκοδομαὶ ὡς ἐν ἡμικυκλίῳ περιζωννύουσι μέχρι τῆς παραλίας τοὺς βράχους καὶ ἡ τῶν Καμινίων ποικιλώτερα διὰ τὸ ὅπως ὅποτε μᾶλλον σύνδενδρον αὐτῆς. Ὁ λιμὴν ὁ κύριος τῆς νήσου, οὐχὶ μέγας προσβάλλεται ὑφ' ὄλων σχεδὸν τῶν ἀνέμων διὸ καὶ τὸ δυσχερέστερον τοῦ εἰς τὴν νῆσον πλοῦ καὶ τῆς ἐκ ταύτης ἀναχωρήσεως εἶνε τὸ νὰ ποθῆ τις ἢ ἐπιθῆ τοῦ πλοίου. Τὰ ὕδατα ἐν αὐτῷ ἔχουσι βάθος ἰκανόν, ὡστε βραχίων κατὰ τὴν εἰσοδὸν αὐτοῦ θὰ ἠσφάλιζέ πως τοῦτον. Καὶ τοῦτο θὰ κατωρθοῦτο, ἐὰν καὶ ἀνὰ εἰς κατ' ἕτος ἐκ τῶν περίξ ἀπερωγῶτων μεγάλων λίθων ἀπὸ τοσοῦτων ἤδη ἐτῶν ἐκυλινδεῖτο εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ λιμένος δίκην προφυγίων ἰσταμένων βράχων δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ εἶνε ἰδρυμένον φρούριον εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ λιμένος. Νῦν τὸ μὲν πρὸς τὰ δεξιὰ τῶ εἰσιόντι ἔχει δύο τηλεβόλα ἢ τρία χαμαὶ ἐρριμμένα, ἀχρηστα, τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ δύο ἐπὶ τῶν ὀκρῖθάντων αὐτῶν καὶ ἐν χαμαί, κατωμένα κατὰ καιροὺς χρησιμοποιούμενα εἰς ὑποδοχὰς ἐπισημοτήτων, νῦν δὲ πεπληρωμένα λίθων ὑπὸ τῶν παιζόντων περὶ αὐτὰ παιδῶν. Οἶα μεταβολή!

Συνήθως ἀποβαίνουσιν οἱ νεωστὶ εἰς τὴν νῆσον ἐρχόμενοι κατὰ τὸ ἀριστερὸν τοῦ λιμένος πρὸ λιθίνης τινὸς κλίμακος ἢ καὶ κατὰ τινα μικρὰν προκομαίαν. Ὁρατὸν πρὸ τῆς ἀποβάσεως εἶνε τὸ θέαμα τῶν ἐπὶ τῆς προκομαίας ἐκείνης παρατεταγμένων ἀχθοφόρων. Μὴ φοβοῦ, ἀναγνώστα, ἐὰν κατὰ τύχην εὐρεθῆς πρὸ τῆς παρατάξεως ἐκείνης, τὰ ἐξακοντιζόμενα ἐκεῖνα σχοινία κατὰ τῶν λέμβων δὲν εἶνε διὰ σέ. Οἱ βρόχοι ἐκεῖνοι τῶν Μανιατῶν ἀχθοφόρων δὲν ρίπτονται πρὸς ἄγραν σου. Ἐκαστος ἀχθοφόρος φροντίζει πᾶς κἀλιον προλαμβάνων διὰ τῆς διὰ τοῦ σχοινίου κατοχῆς νὰ περιποιηθῆ τὴν βράχιν αὐτοῦ ἄλλοίμονον δ' ἂν πολλὰ ἀντικείμενα μετὰ σοῦ ἔχῃς ἐὰν μὴ τῆς κατόπισιν ἀγέλης Μανιατῶν.

Εἰς τὸ βάθος τοῦ λιμένος πρὸς τὰ δεξιὰ κατεσκευάσθη πρὸ πολλῶν ἐτῶν βραχίων εἰς διαφύλαξιν τῶν μικροτέρων ἰστιοφόρων πλοίων, καὶ τοιαῦτα πολλὰ ἐκεῖ ἀθροίζονται, ἰδίᾳ καθ' ἂν χρόνον ἀρχεται ἢ ἐκ τῆς σπογγαλιείας ἐπιστροφῆ.

Εἰς τὸ μεσαῖον μέρος τῆς παραλίας τοῦ λιμένος πρὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς πόλεως, πρὸ τῶν κυριωτέρων καφενειῶν, εἶνε παρατεταγμένα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου πρὸς τὸ ἕτερον τὰ ὀπωροπωλεῖα, τὰ ἀρτοποιωλεῖα, τὸ κρεοπωλεῖον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ ξύλων ἀνεξεργαστῶν εἰς τὴν γῆν ἐμπετηγμένων ἐφ' ὧν ὀριζοντίως ἀνω διέρχεται ἄλλη σειρὰ ὁμοίων ξύλων 11 ἢ 12 π. ἀπαρτιζόντων ἐνευθύν τούτων τὸ ναυπηγεῖον 6 — 7 πλοῖα μικρὰ παρασκευαζόμενα ἢ ἐπιδιορθούμενα περιλαμβάνον. Πάντα ταῦτα μετὰ τοῦ ὀλίγον περαιτέρω ἰχθυοπωλείου, τῆς σαρείας τῶν ἐγγύς τῶν ὀπωροπωλῶν καυσοξύλων καὶ τῶν πρὸς τῇ θαλάσῃ ἐν ὀρθῇ τὴν παραλίαν περιθεόντων βαρελίων, καὶ τὴν τοῦ λιμένος ὄψιν ἀσχημιζοῦσιν ἀποκλείοντα ἅμα τὴν ἀπὸ τῆς παραλίας θέαν, καὶ ἐνεκ' αὐτῆς ἀπὸ τῶν διαφόρων ὕλων καὶ ἰδίᾳ τῆς ἀπὸ τοῦ σφαγείου κακοσμίας, τῆς ἐν συνουσίᾳ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ἀντικρῶν ἰστοπωλείων εὐωδία ἐκπολιορκούσης τὴν ὀσφρησιν τοῦ διαβάτου δύνανται νὰ γείνωσι νόσων πρόξενα. Καλλιστόν ὅμως θὰ ἦτο ἂν τὸ μὲν ναυπηγεῖον μετετίθετο εἰς τὸν ὀλίγον ἀπέχοντα ὄρον τοῦ Μανδρακίου, τὸ σφαγεῖον ἀπεχωρίζετο τοῦ κρεοπωλείου ἔξω τῆς πόλεως, τὸ δὲ κρεοπωλεῖον μετετίθετο εἰς ἄλλον ἐν τῇ πόλει χῶρον μετὰ τῶν ἄλλων χρησίμων εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον.

Ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ τῆς ἀγορᾶς διάφοροι ὁδοὶ ἀγούσι πρὸς τὴν πόλιν, ὧν κυριωτέρα ἐθεωρεῖτο ἢ καλουμένη καὶ νῦν ἔτι: *Νερέμ-σοκάκι* ὅ ἐστι, *παλλικαρῖον ὁδός*, διότι ἐκεῖ συνηροῖζοντο ἐγ τοῖς παντοπωλείοις καὶ οἰνοπωλείοις τοῖς ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ οἱ ἠρωϊκώτεροι τῶν τῆς νήσου πόσαι ταραχαὶ καὶ θόρυβοι καὶ *παλλικαρῖαι* εἶδον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸ σοκάκι τοῦτο, ἐξ οὗ καὶ ἔχει τὸ ὄνομα! σήμερον ὅμως ἀπέμεινεν εἰς αὐτὸ μόνον τὸ ὄνομα ἐκλιπόντων τῶν παλαιότερων καὶ μετ' αὐτῶν συναποχομένης καὶ τῆς παρακολουθούσης ἀμύλλης, καταλειφθέντος δ' ἐν αὐτῷ τοῦ σταδίου εἰς ναυπηγούς τινεὶς δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ πηγγύντας τὰς πρώτας βάσεις τῶν λέμβων ἀλλὰ καὶ ἄλλων πλοιαρίων, εἰς δύο ἀδελφοὺς ἀρτοποιῶν εἰς τινα οἰνοπωλεῖα καὶ παντοπωλεῖα, ὧν προεξάρχει τὸ φέρον ἐξ ἐφοσιώσεως ἀντιπροσώπων τῆς Ἰδρας καὶ ἐν ἐκάστῃ πανηγυρῇ διὰ πιστολισμῶν καὶ τρομπονισμῶν προσπαθοῦν νὰ ἐνθυμίσῃ τὴν πάλαι θέσιν τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ὡς εἶπεῖν, τῆς Ἰδρας. Κατὰ τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ ταύτης εἶνε ἀνεστηλωμένος καὶ ὁ *σατάρδος*, ὡς λέγεται ἐκεῖ ὁ κοντὸς τῆς σημαίας τοῦ προξενικοῦ πρακτορεῖο τῆς Γαλλίας τοῦ ἐν τῇ νήσῳ.

Αι οικίαι, γενικώς εἰπεῖν, κατάλευκοι ἔξωθεν κρέμναι, νομίμως, αἱ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων μερῶν, ὡς λευκανθεῖσαι ὀθόνην: πολλὰ ἐξῆς τοῦ τύπου καὶ ἀνεπίκριτοι ὡς ἐνεκα τούτου τῆς οἰκοδομίας. Εἶνε ἐκτισμένοι δηλαδὴ ἐκ λίθου ἑγγωρίου φαιού τετραμήνου κανονικῶς καὶ ὠκοδομημένου ἐν σχήματι ἰσοδομικῷ. Αἱ κοινότατοι τῶν παλαιῶν οἰκιῶν καὶ τινες δὲ τῶν νεωτέρων εἶνε μὲν ἠντρεπισμένας τὴν κάτω ὄροφον ἢ ἢ κατῳκεῖ ἢ οἰκογένεια, ἀνω δ' ἦτρον ἐπιμεμελημένοι, χρῆσιμότητος τοῦ ἀνω ὄροφου εἰς ἐναποταμίευσιν ἐπιπέλων περιπέλων καὶ ἄλλων ἀντιὰ τὰ πλοῖα εὐχερέστατα ἐκ τῶν λιμένων τῆς Ἐσπερίας ἐκμίσθιον καὶ ἄλλα ἐχρησίμευον εἰς πολλὰς οἰκογενείας ὡς ἀποθεματικὸν κεφάλαιον κατὰ τυχαίαν τινὰ μετατροπὴν τῆς εὐτυχούς θέσεως αὐτῶν. Τὸ ἀνω ἐκεῖνο μέρος ἐχρησίμευον εἰς πολλοὺς οἴκους καὶ ὡς αἰθροῦσα τοῦ ἐγγωρίου χοροῦ, ἀρκετὰ εὐρύχωρος, διότι ὁ ὄροφος ὁ ἀνω ἀείποτε ἐν τοῖς παλαιῶν οἴκοις μίαν μακρὰν αἶθροῦσαν συνήθως περιλαμβάνει. Ἡ ἔξωτερικὴ καθαριότης ἢ διαλάμπουσα ἐπὶ ὧν τῶν οἰκιῶν καὶ τοιαύτη οὖσα εἶνε μηδαμὴ, σχετικῶς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν τὴν ὑπὸ μεγάλης φιλαρκετικῆς συνοδευομένην. Ἄνη παρὰ κατακόμους πᾶσαν αὐλὴν, πᾶσαν εἴσοδον, ἄνη δυσκόλως διατηρούμενα καὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων οἴκων ἔξεχουσι καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτῶν ἄξιαν καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν ὁ τοῦ κῆρ Λαζάρου διασκευασθεῖς ἐσχάτως, οὗ εὐρον ἀρχιτεκτονικὸν σχέδιον τῆς κατὰ τὸ 1821 θέσεως, φέρων κάτωθεν τάδε: «*Ἡ πρὸς Νότον θεωρία τῆς οἰκίας τοῦ Κυρίου Λαζάρου Κουντουριῆ γραφθεῖσα ἀπὸ τὴν παρθ. τοῦ ἐπαρχ. δημοτ. σχολείου Ὑδρας τῆς 24 Νοεμβρίου 1836.*» Τὸ μέγαρον τοῦ Μπέτη τῆς Ὑδρας Γεωργίου Βούλγαρου, ἢ ἔπαυλις Μπουντοφον, περὶ ἧς κατωτέρω, ὁ ὑπερ ταύτην οἶκος τοῦ ναυάρχου Μικαοῦλη, ὁ τοῦ Ὀρλάνδου, τὸ μέγαρον τοῦ Γεωργίου Κουντουριώτου, τὸ τοῦ Τομπάζη ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ὄροφου τοῦ ὁποῦ ἔποπτεῖ ὡς ἄργος τὸ ἐπαρχειῶν διὰ τοῦ κ. Λευτικῆ δίκην ὀζυδροκοῦς ὄροφου ἐκεῖ ὑψηλὰ πῆξαντος τὴν φωλεάν του, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὄροφῳ ἐκμορφοῦνται αἱ Ὑδραῖαι μητέρες καὶ θὰ ἐκμορφῶνται μέχρι τοῦ προσεχοῦς Δεκεμβρίου (διότι ἀπὸ Ἰανουαρίου προσεχοῦς ἐξουε μετακομιζοῦται εἰς λαμπρὰν ὑπὸ τοῦ ὀθῶν ἀγοραθεῖσαν ἐπὶ τούτῳ οἰκίαν), ἢ διασκευασθεῖσα εἰς δημοτικὸν σχολεῖον τῶν ἀρρένων ἢ ἱστορικὴ οἰκία τοῦ ἥρωος τῆς Σφακτηρίας Τσαμαδοῦ, καὶ τόσαι ἄλλα πρὸ τῶν ὁποῦν παρερφθῆ ὑπὸ συγκλητικῶν ἀναπολῶν παρθεμένων, ἀναμνησκόμενος παλαιῶν δόξαν ἐκεῖ γεννηθεῖσαν, ἐκεῖ κατοικήσαν. Ἐὰν δὲ καὶ νὰ εἰσελθῆ τις ζητῆσι εἰς ταύτας θὰ βεβαιώθῃ ἐπιπλέον ἀδύνατον νὰ γείνωσι τοιαῦτα οἰκοδομικά, τοιαῦτα φρουρία, ἂν μὴ ἀληθῶς ὑπῆρχον καὶ δεξιμένοι, κατὰ τὰ λεγόμενα, ἀργυρίου

πλήρεις, αἰτινες δὲν εἶνε πλέον μῦθος μετὰ ἀπλήν τὴν ἐπίσκεψιν τοιούτων οἴκων. Πλούτος τηλικούτος καὶ δύναμις ἀποφάσεως καὶ γνώμη τοιαύτη, θὰ ἀπῆρτιζον τὸ ἀκαταμάχητότερον τῶν κρατῶν. Καὶ σήμερον; . . . Αἱ, σήμερον, σήμερον μετεβλήθησαν τὰ πάντα, σήμερον εἶνε ἄχρηστος πάντῃ ὁ πολυώροφος οἶκος ἢ δύο ἢ τρία δωμάτια τῶν ἀχανῶν μεγάλων συντηροῦνται ὑπὸ ἐκγόνων τῶν παλαιῶν οἰκογενειῶν ἢ ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἀνθρώπων· διότι καὶ τοὶ πολλοὶ τούτων τῶν οἴκων περιήλθον εἰς τὴν θέσιν νὰ πωληθῶσιν εἰς τὰς εὐτελεστάτας τῶν τιμῶν, ἀντὶ 4—5 χιλ. δραχμῶν μετὰ δυσκολίας εὕρισκουσι τοὺς ἀγοραστὰς οἱ δαπάνη κολοσσίων περιουσιῶν ἀνεγερθέντες. Ἄλλοι ἵστανται ἐρημὸν ἐπὶ τῶν βράχων θρηνοῦντες τὴν παλαιῶν εὐκλειαν πρὸ τῆς νῦν γοργῆς ποδὶ βαίνουσας ἐρημώσεως καὶ τοῦ μαρμαροῦ, εἰς τὴν πέτραν ἐκείνην ἀπ' ἧς ἀνεβλάστησεν ἡ ζωὴ. Χωροῦντες περαιτέρω καὶ ἀνευρίσκοντες καὶ ἄλλα σημεῖα τῆς ἐπὶ τὰ κάτω φορᾶς τοῦ τόπου ἐκεῖ θὰ ἴδωμεν καὶ τὰ αἰτία τῆς τοιαύτης μετατροπῆς.

Ἐπαυλίεις μεγάλας καὶ ἠντρεπισμένας δύναται τις πολλὰς νὰ ἴδῃ ὑπὸ κήπων περιβαλλομένης καὶ κατὰ τὴν θέσιν Καμίνια, ὧν αἱ πλείστοι διὰ τῶν ἠνεωγμένων θυρίδων τοῦ ἀνω ὄροφου καὶ τοῦ ἐντός σκοτεινοὺν προβάλλοντος ζοφεροῦ χάους διαβεβαίουσιν ἀπαξ ἐπιπλέον ἵπτι ἀπέπτη ἐκεῖθεν πᾶσα ζωή. Αἱ ὁδοὶ αἱ ἀνὰ τὴν πόλιν σχολαῖα, ἀνάντεως, ἀπόκοτοι, ἐνιαχοῦ ἀπαίτητοι ἀναρριχητικὰς κατὰ τὴν ἀνάβασιν ἐξείς, κατὰ δὲ τὴν κατάβασιν ἐπικινδυνῶν λίαν ἐνεκα τῆς ἀπολειάνσεως τῶν λίθων, αἰς ἐπέστρωνται. Ἐν πολλὰς συνοικίας ἢ ἀκαθαρσία τῶν ὁδῶν ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἄλλην τάξιν καὶ εὐκοσμίας τῶν οἴκων, τοῦτο δ' ἐνεκα τῆς κατασκευῆς τῶν οἰκιῶν μὴ δυναμένων νὰ διαβεβασῶν ἄλλως τοὺς λαίκους τῶν ἀκαθαρσιῶν ἢ ἐπὶ τῶν ὁδῶν, ἐν αἰς συχνὰ ἀπαντᾷ τις προχείρους τοὺς ὀδοκαριστάς, τὰ εὐτραφῆ χοιρίδια. Τὸ κατακλίνας ὅμως τῶν λόφων ὑποδοθητὰ τὰ μάλιστα εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν συνοικιών τούτων βροχῆς ἐπελήθους, ἡτικ καθαρίζει μὲν τὰς ἀνω συνοικίας, ἐπισπεύει ὅμως διὰ τῶν πολλῶν σχηματιζομένων χερμαρῶν, τῶν πολλῶν ἐπικινδυνῶν καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς οἴκους, ἐπιχέουσας ἀμυδαίνας ἐπὶ τῶν κάτω ὁδῶν. Μία τῶν ὁδῶν τούτων εἰς μῆκος ἐκτεινομένη εἶνε ὀμαλή, ἢ μὲρξ Μανδρακίου, θεατὴ καὶ τῷ παραπλέοντι τὴν νῆσον, μέχρι τινὸς ἀμαξίτη βαίνοῦσα ἀριστερῶ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν λιμένα, εὐχάριστος περίπατος διὰ τὴν λαμπρὰν ἐκεῖ λαίου ἀπ' ἐτέρου δὲ μετῆρξ ἐπισπέρου, παρακολουθοῦσα τὰς ἀποκρήμους καμπᾶς τῶν ἀποτόμων εἰς τὴν θάλασσαν ἐπιπνευμένω βράχων τῆς Ὑδρας. Κατὰ τὴν ὁδὸν ταύτην εὐθὺς μετὰ τὸ φρούριον ὑπάρχει πεπαλαιωμένος ἀνεμώμυλος εἰς ὕψος ἀπ' οὗ σκοτοδιναί τις ἀποβλέπων εἰς

τὴν κάτωθεν θάλασσαν καὶ τοὺς βράχους. Ἐκείθεν ἐπὶ τῶν καλῶν τῆς Ὑδρας χρόνων ἠσκούτο εἰς τὴν περιφρόνησιν τοῦ θανάτου οἱ νέοι τῆς νῆσου, ὀρμηθέντες ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου εἰς τὴν θάλασσαν ἀπὸ βέβαιον ὄντες ἐπὶ ἐπιτυχίᾳ θὰ συντριβόντο ἐπὶ τῶν εὐθὺς κάτωθεν βράχων. Φρίσσει τις ἰσάμενος ἐπὶ τοῦ σημείου ἐκεῖνου καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν εὐτολίαν τῶν τέκνων ἐκεῖνων τῆς θαλάσσης. Ὅλιγον περαιτέρω ἐπιθυμοῦντες καὶ οἱ τόσον ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν θρησκείαν Ὑδραῖοι νὰ συνδεδῶσιν στενώτερον πρὸς τὸ θεῖον, ὠνόμασαν θέσιν τινὰ *Πῶδι τοῦ Χριστοῦ*· εἶνε δὲ τούτο κοίλωμα φυσικὸν ἐπὶ βράχου φέρων σχῆμα πεδίου ἀριστέρου ποδός. Περὶ τούτου ἠκούσα παρὰ γέροντος ὅτι ὑπῆρχε παρὰ τοῖς παλαιότεροις παραδόσεις καθ' ἣν ὁ Χριστὸς διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑβραίων διήλθε καὶ διὰ τῆς Ὑδρας καὶ ἐπάτησεν ἐκεῖ. Τὶ ἦθελον νὰ δεῖξωσι διὰ τῆς παραδόσεως ταύτης οἱ Ὑδραῖοι ἀγνοῶ. Ἰσως τοὺς κόπους, καὶ τὰς βασάνους εἰς ἃς ἀναπτύσσει ἢ φαντασία τοῦ λαοῦ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι οὗτε ὁ γέρον ἢ δύνατο νὰ μοι εἰπῇ πῶς μόνον ἐκεῖ ἀπετυπώθη τὸ ἴχνος τοῦτο, οὗτε ἐγὼ δύναμαι νὰ ἐξηγήσω, πολὺ δ' ὀλιγώτερον πῶς ἠδυνήθη νὰ πατήσῃ ἐκεῖ, ἀπ' οὗ εὐθὺς ἄνωθεν ἐπιπρέματα ἄλλος λίθος μὴ ἀφύων θέσιν μεταξὺ ἐαυτοῦ καὶ τοῦ πρώτου, ὅστε νὰ παρεντεθῆ σάμα ἀνθρώπου.

Τῶν κατοίκων οἱ πλείστοι καὶ σήμερον ἔχουσιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν θάλασσαν διότι ἡ νῆσος αὐτῶν δὲν ἔχει τι τὸ δυνάμενον νὰ κρατήσῃ αὐτοῦς. Ἄγονος φύσει οὗτε ἐκτάσεις καλλιερησίμου εἶνε οὗτε μέσον ἄλλο ἂν μὴ πρὸς ἐξαγωγῆς προϊόντος τινὸς ἐλλὰ πρὸς ἀπλήν συντήρησιν. Τὰ πάντα ἀφικνοῦνται ἔξωθεν. Καὶ ὅμως ἀκούετε: *Ἀπόψε θὰ πάμε ἔς τὸ περιβόλι τοῦ Κοροῦλου ἢ Κοῦσουλᾶ ἔς τοῦ Μεγαλοῦ, ἔς τοῦ Σπαροῦ*—τοῦ ἀποπνιγέτος πρό τινος ἐν δεκάμενῆ πρὸς διάσῳνα καταπεσόντος παιδός.— *Μήπως νομίζετε ὅτι εἶνε κῆποι ἀληθῶς ἐν οἰς νὰ δύνηται τις νὰ εὐρῆ τέφριν τινὰ. Πᾶν ἄλλο ἢ τοῦτο δυστυχῶς. Εἶνε ἐκτάσεις μεγάλαι τοῖχω περιβεβλημένοι, ἐν αἰς ἐκφρονῆσι εἰσι φρυτευμένα ἀμυγδαλά, σουκαὶ καὶ τὸ ἐπικρατοῦν ἐπὶ τῆς νῆσου φυτὸν τὰ ἀραπόσυκα ἢ αἱ ἀραποσυκαῖς. Ἐν τοῖς πλείστοις δὲ καὶ τούτων καὶ ἄλλων ὁμοίων κήπων φορητὸν χῶμα τῆδε κάκεισε ριπτόμενον δύναται νὰ ποτελέσῃ καὶ πρασίαις τινὰς πρὸς ἐμφότερον λαχανικῶν κττ. ἀλλὰ καχεκτικῶν εἰνεκα τῆς λειψυδρίας. Τὸ ἄγονον τοῦ ἐδάφους ἠνάγκασε καὶ ἄλλοτε τοὺς κατοίκους νὰ ζητήσῃσιν ἄλλαχοῦ πόρον ζωῆς καὶ ἐστράφησαν πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐξ ὅτου ὅμως ὁ δι' ἱστιοφῶρον περὶ τὴν ἐπισπέρου μετῆλλαξαν στάδιον ἀνὰ τὰ πελάγη καὶ οἱ τῆς Ὑδρας ναῦται. Ἀντὶ τῆς ὑπερφηρῶν ἐξαρτώσεως πλοίων μεγάλων προετοιμάζουσι τὰ πλοίαρτα αὐτῶν εἰς ἐξερυννήσιν τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης διὰ τὸν σπόγγον. Ὁκτακόσιοι περίπου ἢ χίλιοι ἀποπλέουσι κατ' ἔτος*

πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἀνὰ τὴν Μεσόγειον διὰ διακοσίων μεγάλων καὶ μικρῶν πλοίων, μετὰ τεσσαράκοντα μηχανῶν καταδυτικῶν ἀνάγκητοῦντες τὸν σπόγγον, οὗ τὴν ἐπιτυχὴ ἀλίειαν ἀγγέλουσι σημασιοτόλιστα καὶ ἐν κανονιοβολισμοῖς εἰσερχόμενα εἰς τὸν λιμένα κατὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφὴν. Καὶ ἀλιεύουσιν ἕκαστον 700—800 ἢ καὶ περισσοτέρας ὀκάδας σπόγγου οὗ ἡ τιμὴ ἐφθασε καὶ μέχρι τῶν 30 πράγκων κατ' ὀκάδων. Οἱ σπογγαλίεις οὗτοι δίδουσι ζώην εἰς τὸν τόπον ἐπιανερχόμενοι. Ἐκεῖ κατέληξε τὸ ὑπερφηρῶν τῆς Ὑδρας ναυτικόν ἀπὸ τῆς ὑπερφηρῶν μετ' ἧς ἀγέρωχον διέπλεε τὰ πελάγη, βυθίζεται ἤδη εἰς σύλησιν τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης. Ἐργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δὲ τ' ὀνειδος, εἶπεν ὁ Ὑδραῖος ναυτιῆς καὶ προσωπαθεὶ διὰ τῶν μεγαλειτέρων κινδύνων, βλέπων ὑπὸ μυριάς ὄψεσι τὸν θάνατον νὰ ἠμειβῆσθαι δι' ἐντίμου ἐργασίας ὅτι ἀπέθαλεν ἐνεκα ἄλλων αἰτίων ἀπορρίψας σύμφωνα πρὸς τὸ ὑπερφηρῶν τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ τὴν ἐκλιπάρησιν τῶν δυνατῶν καὶ ἀναμεινας τὴν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιοματίων αὐτοῦ μέχρις ἀπογνώσεως.

Ἐπιπλέον ἐξέφυκεν.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ.

ΤΑ ΡΙΖΙΚΑΡΙΑ

Ἄγνοῶ ἐὰν συμβαίη καὶ εἰς ἄλλους τόπους τοιούτων ἐν, ἐνταῦθα ὅμως ὁ ἀγιος Ἰωάννης, ὡς Ἰσπανικὸν ἐπατραίδης, ἔχει πολυαριθμοὺς προσωνομαίαις, ἀφοῦ δὲ ὀνομάζεται καὶ *σπασοκάδης* καὶ *καρφοκαλιωτής* κτλ. διὰ μίαν δὲ μόνην ἡμέραν ὀνομάζεται *λαμπαδάς*, *κολυμπιστής*, *ρίζαράς*, *σαρματαῖς*, *ρίζικάρης*. Ἐξηγουμένη νῦν πῶς ἔλαβε τοὺς τίτλους τούτους.

Λαμπαδάρης. Διότι καθ' ὅλην τὴν νύκτα καίονται καθ' ὅλον τὸ χωρίον πυρραὶ μεγάλαι, ἃς πηδᾶσι πάντες οἱ προσερχόμενοι λέγοντες:
Ἐξοῦσε, φίλλοι καὶ κορέσι,
νᾶπου οἱ νοικοκυροῖ.

Πλησίον τῆς πυρᾶς οἱ γέροντες καὶ αἱ γυναῖκες καθήμενοι διηγούντι τὰ θαύματα τοῦ αἰγίου, τῆς πλῆσας καμνούσης τὸν γύρον, ἐνῶ οἱ νέοι καὶ αἱ νεάνιδες χορεύουσι εὐθυμοί, ἄδοντες διαφόρους ᾠδὰς, ὡς οἱ Ἰνδοὶ πρὸ θανατικῆς τινος ἐκτελέσεως.

Κολυμπιστής. Διότι τὴν πρωΐαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου οἱ πάσχοντες ἀπὸ δερματικῶν νοσήματα ἔκαμον θαλάσσια λουτρά καὶ τὸ νόσημα εὐθὺς ἐξηλείετο. Ἐπίσης οἱ πάσχοντες κεφαλαγίαν ἤρκει νὰ ἴδωσι τὸν ἀνατέλλοντα ἡλιον κεκαλυμμένην ἔχοντες τὴν κεφαλὴν διὰ μέλανος πέπλου καὶ νὰ ἱαθῶσιν. Κατ' ἐκείνην τὴν πρωΐαν ἐκάστη μέλητηρ ἤγειρε τὰ μικρὰ τῆς καὶ θέτουσα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν μαῖρο μαγιλί τοῖς

ἐδεικνυε τὸν ἡλιον, ὅστις γυρίζει σὰν ἀνεῖδι, μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην.
Ῥιζαράς. διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην αἱ χωρικά ὀδογοῦσι νὰ ὀναρῶν τῶν φορτωμένα *ρίζαρη* εἰς τὴν ἀγορὰν ἔδουσαι εὐθύμως:
*Ῥιζανή μου φουτωτή,
φουτωτὴ καὶ μυριατὴ.
Ῥήγα: Ῥιζανή γαϊτόνοι
ποὺ χυτᾶ καὶ βαλαντόνοι. κτλ.*

Πᾶς δὲ ἐν τῇ καμοπόλει νέος ἢ πρεσβύτερος, νεάνης ἢ γρατὰ φέρουσι ἐν τῇ κομμοδοχῆ τῶν *ρίζαρη* γὰ τὸ *καλὸ*
Σαρματαῖς. Διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἄγοραγοῦντι οἱ σαρμαδοκῆτες παρὰ τῶν χωρικῶν τῆς *σαρματαῖς*· δι' ὧν καθιρίζουσι τὰ ἀλώνια.
Ῥιζικάρης. Διότι κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν θὰ μάλῃ ὁ καθίεις τὸ *ρίζικάρ* του δηλ. τὴν τύχην του. Αἱ νεάνιδες πρὸ πάντων ἀναμεινας μετ' ἀρρητῶν ἠδονῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν θὰ ἀποκαλυφθῇ αὐταῖς τὸ μέλλον· τὰχα τόσα ὄνειρα χρυσά, τόσαι ἀργυρία, τόσα δάχρυα, τόσαι προσδοκίαι θὰ ἐκπληρωθῶσιν ἢ θὰ χυθῶσιν, ὡς πομφόλυγες, εἰς τὸ ἀχανές τοῦ μέλλοντος πέλαγος; Ἡ ἡμέρα αὐτὴ θὰ τὸ φανερώσῃ.

Διὰ πολλῶν τρόπων ζητοῦσι νὰ ἐξερυννήσωσι τὸ μέλλον. Καὶ α'. *Τὰ ριζικάρια.* Τὴν προηγουμένη ἡμέραν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἀντλοῦσιν ἐκ τοῦ φρεάτους ὕδωρ χωρὶς νὰ ἐμῆλθωσι, διὸ καὶ *ἀμίλητο νερό* χύνουσι αὐτὸ εἰς τὸ *ξυλοκάνατο* καὶ ἐν αὐτῷ ἐκάστη νεανὶς ρίπτει τὸ *ρίζικάρη*, ἐπονομάζουσα τὸν πρὸς ὅν ἀνήκει τοῦτο. Εἶτα προσδέουσι μικρὸν κλειθρὸν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ *ξυλοκατάτου* κλειδοῦντος αὐτό. Καλύπτουσι τὸ *ξυλοκάνατο* δι' ἐρυθροῦ μαντιλίου, ἐπ' αὐτοῦ θέτουσι μικρὸν κάππρον καὶ τὸ ἀφίνουσι καθ' ὁλήν τὴν νύκτα ὑπὸ μίαν ὑδροχόην νὰ ἔχημερῶθῃ. Τὴν ἐπομένη ἡμέραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου λαμβάνουσι αὐτὸ ἐκείθεν καὶ ἐν αἰθούσῃ διακόσμη ἐξάγουσι διὰ πρώτην φορὰν τὰ *ρίζικάρια*. Μικρὸς παῖς ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης καθήμενος, κεκαλυμμένος ὀλόκληρος διὰ μεγάλου πρασίνοῦ πέπλου, ἐξάγει εἰς τὸ τέλος ἐκάστου διστίχου, ὅπερ ἔδουσαι αἱ νεάνιδες, καὶ ἐν *ρίζικάρ*, ὅπερ ἐπιδεικνύει εἰς αὐτάς. Τὰ πρώτα διστίχα, ἅτινα συνήθως λέγονται, εἰσι τὰ ἑξῆς:

Ἀνοίξαμε τὸν κλειδοῦν καὶ τ' αἱ Γιαννοῦ τῆ χάρι Ὁποὺ νὰ κλορηρίκωσι νὰ ἐγγὺ τὸ *ρίζικάρ*. Κανάτι ξυλοκάνατο, πῶχεις τὸ *ρίζικάρ* σου καὶ οἱ κρατοῦν ἠγάμορες καὶ πίνουσι τὸ νερό σου. Κανάτι ξυλοκάνατο, πῶχεις τὸ *ρίζικάρ* μας. Ποῖος εἶν' ὁ νῖος ποὺ θὲ νὰ ῤῆ νὰ γίνῃ σύντροφός μας.
Τὰ *ρίζικάρια* ἐξάγουσι τρις τῆς ἡμέρας. Τὴν τελευταίαν φορὰν μετὰ τὴν ἐξαγωγὴν πληροῦσι τὸ στόμα τῶν *ἀμίλητο νερό* καὶ ἐξέρχονται εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅτι δὲ ὄνομα πρώτον ἀκούσῃσι τοιούτων θὰ φέρῃ ὁ μέλλων τῆς ζωῆς τῶν σύντροφοι.

Ἡ δὲ ἰσχυρὰ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ ἀγίου Ἰωάννου ἄργεται τὸ νέον ἡλιεστάσιον.
6. *Τὰ βολύμια.* Χύνουσι ἐντός ποτηρίου *ἀμίλητο νερό* καὶ ἐν αὐτῷ ρίπτουσι ἀναλελυμένον μολυβδὸν λέγουσαι. Ἀι—Γιάννη βίλικαρη, πῶχεις τοῦ Θεοῦ τὴ χάρι—ἀν παντρευτῶ νὰ γείνηστίλους, ἀν ὄχι νὰ σκορπίση. Καὶ πολλὰκις ὁ μολυβδὸς σχηματίζεται εἰς οἰκίσκους, ἐκκλησίας καὶ ὄλους τοὺς κανόνας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, πυραμίδας, δένδρα καὶ δενδρόλλια χαρῖστατα, μὲ τὰ φύλλα τῶν, τοὺς κλάδους καὶ τοὺς ἀκρῆμοῦς τῶν. Ταῦτα προσάγονται εἰς τὰς Σιδύλλας τῆς ἐποχῆς, αἰτινες μετὰ πεποθήσεως λέγουσι, ἐὰν ἡ νύμφη θὰ εὖρη οἰκογένειαν; πλούτη κτλ. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς
γ. *Τὰ αυγά.* Χύνουσι τὸ λευκωμα τοῦ φρού ἐντός *ἀμίλητο νερό* λέγουσαι τὰς ἀνωθι λέξεις καὶ τὸ λευκωμα δὲ μὲν σχηματίζεται εἰς στόλους μὲ κιονόκρανα καὶ διαφόρους γλυφὰς ὅτε δὲ σκορπίει καὶ τοῦτο ἀπελπίζει τὰς ἐνδιαφερομένας.
δ. *Τὰ βούρλα.* Ἀποσπᾶσι τὰ βούρλα *ἀμίλητα*. Δύο νεάνιδες ἰσάμενοι ἀντιμέτωποι κρατοῦσιν αὐτὰ παραλλήλως, στηρίζουσαι ἐκάστη τὰ ἄκρα τῶν ἐπὶ τῆς ὀσφύρος. Μένουσι ἐπὶ πολλὰ ἀκίνητοι ἐκεῖ. Ἡ μιὰ λέγει—*Ἀι—Γιάννη λαμπαδάρη*, πῶχεις τοῦ Θεοῦ τὴ χάρι—ἀν θὰ πάρω τὸν (λέγει τὸ ἐπιθυμητὸν ὄνομα) νὰ σμίξουν. —*Νὰ μὴ σμίξουν!* λέγει ἡ ἄλλη εὐθὺς. Καὶ λογομαχοῦσιν οὕτω ἐπὶ ἀρκετῆ ὥρᾳ μέχρις οὗ τὰ βούρλα εὐστρέφοντα, μόνον τῶν, ἐνοῦνται καὶ ἀποτελοῦσι τὸ στόμχειον X.
ε. *Ἡ γαλαρίδα.* Μικρὸν ἀκανθῶδες φυτὸν, ἔχον μικρὰ καὶ ὠραῖοι κιτρινοῦ χρώματος ἄνθη. Αἱ νεάνιδες ἀπ' ἐσπερας εὐρίσκουσαι τὸ φυτὸν ἀποφυλλίζουσι τὸ ἄνθος, ἀφίνουσαι μόνον ἐπὶ τοῦ φυτοῦ τὸ κεφάλι, τὰς κορυφὰς κατὰ τὴν βοτανικὴν, καὶ δένουσαι εἰς αὐτὸ μικρὰν κλωστήν ἴνα τὸ ἀναγνώρισωσι, ἔρχονται τὴν ἐπομένην ἡμέραν καὶ ἐὰν τὸ εὖρωσι ἀντισπόμενον πάλιν, κόπτουσι αὐτὸ καὶ τὸ φέρουσι θριαμβευτικῶς, ἔδουσαι καὶ περιχάρεις, διότι εἰσι βέβαιαι ἐπιθυμίας τῶν θὰ ἐκπληρωθῇ.
στ. *Ἡ ἀγκιτᾶρα.* Κόπτουσι τὸν καρπὸν τῆς ἀγκιτᾶρας κινάρας ἠνθισμένου ἀπ' ἐσπερας ἐμβαπτίζουσι αὐτὸν εἰς τὸ ἔλαιον τῆς λυγνίας καὶ τὸν περιάγουσιν ἀνωθι τῆς πυρᾶς μέχρις οὗ καίονται τὰ τε ἄνθη καὶ τὰ φύλλα. Θέτουσι αὐτὸν εἶτα ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τῶν καὶ τὴν πρωΐαν, ἐὰν ἐκπληρωθῇ ἢ ἐπιθυμία τῶν θὰ ἔλθῃ οὗτος πάλιν εἰς τὴν προτέραν τοῦ ἀνθρώπου κατὰστασιν, ἀν ὄχι, θὰ μείνη μεμαραμμένος.
ζ. *Τὰ νύγια.* Ἀκριβῶς τὴν μεσημέριαν ἐμβαπτουσι τὸν ὄνυχον τοῦ μεγάλου δακτύλου εἰς τὸ ἔλαιον τῆς κανδήλας, κρατοῦσαι δὲ ἀνημμένην τὴν κανδήλαν καὶ τὸν ὄνυχον πλησίον τοῦ φωτός ἔχουσαι, βλέπουσιν ἐν αὐτῷ ἀτενῶς. Ἡ εἰκὼν τοῦ μέλλοντος συζῆγου θὰ σχηματισθῇ ἐν τῷ ὄνυχῳ.
η. *Τὸ νερό ἔς τὸν ἡλιο.* Ἀκριβῶς τὴν μεσημέριαν πληροῦσι μικρὰν λευκὴν λεκάνην *ἀμίλητο νερό*, θέτουσι πλαγίως ἀ-

νοθεν της λεκανής μικρόν κάτοπτρον, καλύπτουσι την κεφαλήν δι' έρυθρού πέπλου και έστιν επί πολλήν ώραν εκτεθειμένοι εις τας καυστικές του ήλιου ακτίνας, βλέπουσαι άτενωσ τό ύδωρ. Έάν θα πάρη εκείνον, τόν όποιον σκέπτεται θα σχηματισθή ή εικών του έντός του ύδατος, άλλως τε θα άκούση βόμβους και φωνάς, κεραυνοί θα έκραγώσιν ένωθι της κεφαλής της, όμβρος θα πίπτη και χάλαξα άδιακόπως έν τη λεκάνη. Έάν αύτη άποθάη άνόπανδρος, θα ιδή παρελάνουσαν έν τώ ύδατι κηδεΐαν και θα άκούση νεκρωσίμους ψαλμούς και μοιρολόγια.

Όφελω ήδη, ίνα μή έξεχειρωκατά της κεφαλής μου την μήνη των ένταύθα νεωτερίζόντων, να σάς κάμω γνωστόν ότι ταύτα συνέβαινον εις προγενεστέρην εποχήν. Παρημελήθησαν ήδη και όσημέραι όλοτελώς έλειπίουσι, διότι και ήμεΐς ένταύθα έξεπολιτίστημεν!

Έν Δελφείοις, Ιούλιος 1885.

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. Κ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Πανηγύριοι και πανήγιοι διεζάγονται αι συνεδρία της Βουλής. Άλλεπαλλήλα δ' έπιψηφίζονται τά νομοσχέδια, έφ' ών τό πρόγραμμα της κυβερνητικής μερίδος έδράζεται.

Όύτω, μεταξύ των λοιπών, δευτερευούσης σημασίας νομοσχεδίων, καταπίπτει και ή περί καπνού, σιγαροχαρτου, πυρείων, οίνου και χαρτοσήμου διάσημος φορολογική φεστάς.

Ό καπνός ιδίως έθαυματουργήσε διότι ή βουλή διεπληκτίσθη ήρωϊκάτα κατά την συζήτησιν του περί καπνού νομοσχεδίου, δι' ου λύεται των ταινιών του αφιέμενος να εξαπαλοι έλευθέρως την χρυσίζουσαν αυτού κόμην, παρά τό λεπτοφυές σιγαροχαρτον και τά προγονικά χαρτίνα χωνία τά εκ συγγραμμάτων, ως γνωστόν, των δοκιμών της συγγρόνου Έλλάδος συγγραφέων καταρτιζόμενα.

Τά δε πολυπαθή χάδνια έξερχόμενα της κρύπτης, προβάλλουσι την στίλβουσαν και φαιδράν αυτών μορφήν.

Άφορμήν εις τας καπνικές ταραχάς έδωκεν ό κ. Εύταξίας προτεινάς επιπρακτικώς, ως λέγεται, την επ' άριστον αναβολήν της επί του καπνού συζήτησεως και παρενοηθείς.

Έκ κακοήθους πυρετού άπεβίωσεν έν τη άκμή της ήλικίας του ό *Ε.Λ.*ην προσεχτής της Ρουμανίας κύριος *Μιχαήλ Γεωργιάδης*, ό εξ άγοράς κτηματός τινος έπονομάσας έαυτόν επί τό ρουμανικώτερον, *Όδεδαρά*.

Λέγεται ότι ό μακαρίτης, ως άνώτερος υπάλληλος, άμειλίχτως πέν έλληνικόν κατεδίδωε φρονών άφ' ενός μέν ότι ούτως έξυπηρετεί την μισθοδοτούσαν αυτόν κυβερνησιν και άφ' έτέρου ότι συντελεί εις την καταστροφήν έθνους ούδέν προτέρημα έχοντος.

Τί κρίμα να άποθάη έν Αθήναις τό-

σον ταχέως, χωρίς καν να προφθάση να μεταβάλη γνώμην, βλέπων πόσον ειχεν άδικον να διακηται δυσμενώς προς έθνος εις πΐσαν πρόδοον όργών.

Οι έν Αθήναις άληθής ήσθάνθημεν άλγος επί τώ θανάτω του εύγενούς όμογενοϋς ήμων.

Τά έξής άξια μεγίστης προσοχής μεταφέρομεν εκ της Ανατολικής Επισθεωρήσεως.

Ό όρθόδοξος έπίσκοπος των έν Βοσνία όμοδοξων κ. *Σάββας* ειχε πέμψει έκτάκις την παραιτήσιν αυτού εις τό Οίκουμ. Πατριαρχείον επί τώ λόγω ότι παρεκώλυτο υπό της Αυστριακής Κυβερνήσεως εις την πλήρη και έλευθέρην εξάσκησιν των ποιμαντορικων αυτού καθηκόντων. Τώρα δε, καθώς αναγγέλλουσιν αι έν Κωνσταντινουπόλει συναδέλφοι, παρητήθη όριστικώς και άμετατρέπτως, αναγκάζομένου του Πατριαρχείου να δεχθί αύτήν επί τέλους.

Φαίνεται ότι οι άγώνες του καθολικού έπισκόπου *Στρομαγγερ*, περί ών έλαλήσαμεν έν τώ προπαρελθόντι φύλλω, υποστηρίζομενοι και υπό της Αυστριακής Κυβερνήσεως, όσημέραι τελεσοροϋσι και ότι οι όρθόδοξοι *Σλαβοί* και *Γραικοί* των έν Βοσνία και *Ερζεγοβίνη* και *Κροατία* όσον ούπω περιέρχονται εις την μάδραν του καθολικισμού ή τουλάχιστον της ονίας.

Ό τέως έπίσκοπος *Σάββας* ήτο ό μόνος ιθαγενής κληρικός ό δυνάμενος δια του Ιερου ζήλου, της παιδείας, της έλληνομαθείας και της εις τά πάτρια εύλαβοϋς έμμονής να συντηρήσιν έν τη ήρσεια των πατέρων αυτών τους των μερών εκείνων όρθόδοξους, συμβιβάζων τό προσήκον σέβας προς την πολιτικήν εξουσίαν των Αθουουργιδών μετά της πίστεως εις τό Οικ. Πατριαρχείον. Άπομακρυνόμενου αυτού θα ύποστηριχθί ίσως από της Αυστριακής Κυβερνήσεως άγροτικός τις και άγράμματος Ιερέυς προπαρκακευάζων έν γνώσει την εις τόν καθολικισμόν επιστροφήν 500 χιλιάδων όρθόδοξων.»

Άπέπλευσε και ό τεράστιος Ιταλικός στόλος των Δουιλίων, των Δανδόλων και των Βάουζαν, μετά των πελωριων τηλεβόλων του, των ήλεκτρικων μηχανών του και της θελεκτικωτάτης μαγειρικης του.

Θά περιέλθη δε διαφόρους λιμένας της Ανατολής όπως ύψωση τό Ιταλικόν γόητρον τό όμολογουμένως έν τη Έλλάδι και τη Ανατολή έν γένει υπό θεατρικήν μόνον έποψιν άκμάζον.

Τί τά θέλετε, *στα έλληνικώ καράβια* ταξιδεύον την Ανατολήν δύναται να έπιφέρη άποτελέσματα, άτινα μάτην ό Ιταλικός όγκος όνιρεύεται.

Δέν άρνούμεθα ότι δύναται και τό Ιταλικόν ναυτικόν ν' άποκτήσθι γόητρον, αλλά πρέπει να προηγηθώσι θαλάσσια άνδραγαθήματα, άτινα πās άληθής φίλος της Ιταλίας πρέπει να εύχηται να πληρώσωσι τας δέλτους της Ιστορίας του Ιταλικού ναυτικού.

Η ά. Κυριακή του Οκτωβρίου 1887 ήρίσθη ως ήμέρα ενάρξεως της Δ' περιόδου της υπό τό όνομα «*Ολύμπια*» έγχαριου έκθέσεως προϊόντων, πάσης επιστήμης, τέχνης και βιομηχανίας. Κατά την περίοδον ταύτην ή έκθεσις προημνύεται καλλιτέρα, καθότι τούτο μέν, θέλει γίναι έν τώ επί τούτω νέω και εύρυχώρω καταστήματι, τούτο δε, θέλομεν άπαλλαγί των άηδών εκείνων Ολυμπιακών (!) έν τοις χωραφίοις του Σταδίου άγώνων, καθ' ους ό Παναγιής π. χ. υίός της Κατερίνης και του Σιδέρη, ως διεκηρύττετο, στενωπέρι τή φωνή και της μουσικής παιανίζούσης, έοριπτε χαμαί κτηνωδώς τόν Νικόλαον υιόν της Μαρτινός και του Σωτήρη.

Ήδη τη προσκλήσει της επί των Ολυμπιων έπιτροπής πΐσαι αι σχολαι του Πανεπιστημίου θέλομεν εκλέξει ανά ένα καθηγητήν (και ή φιλοσοφική δύο) όπως δι' έκθέσεως των αναπτύξωσι την επιστημονικήν και φιλολογικήν πρόδοον του τόπου από της τελευταίας Ολυμπιακής έκθέσεως.

Οι ήρωϊκοί Στενημαχίται της Ανατολικής Ρωμυλίας, τή πρωτοβουλή του Έλληνικού συλλόγου «*Προόδου*», παρεκάθησαν έν κοινή και έλληνοπρεπή συμποσίφ, παρατεθέντι προς τιμήν του φιλοπάτριδος συντάκτου της «*Φιλιππουπόλεως*» κ. Δ. Κουμιαριανού.

Εύτυχεις οι δημοσιογράφοι εκείνοι, όστινες τόσον έγγύς του κινδύνου δύναται δια του καλάμου αυτών να ύπερμαχώσι των δικαίων εθνικων συμφερόντων και τόσον πανδημώς να δέχονται άποδείξεις άναγνωρίσεως των εύγενων αυτών άγώνων!

Πανηγυρική παράστασις προημνύεται έν τώ θεάτρω των Ολυμπιων, από της σκηνης του όποίου διδάχθησεται ή *Αρδρομέδα* και ό *Περσεύς*, νέκ πεντάπρακτος Ιλαροτραγηδία του διαφνοστεροϋς ποιητού κ. Παναγιώτου Δ. Ζάνου.

Έλπίζομεν ότι, ή θρυλουμένη καλλιτεχνική έπεξεργασία του έργου έντετη γλώσση και ταις παραδόξοις σκηναίς αυτού, δέν θέλει μειωθί υπό της άνοποφόρου άτεχνίας των ήθοποιών.

Κατά την έβδομάδα ταύτην άπεβίωσαν.

Έν Αθήναις: Ό φιλέλλην επιστήμων *Σαβέριος Λάνδερερ*, όστις μετά του *Όθωνος* έλθών έν Έλλάδι, έξηκολούθησεν έκτοτε άκατάματς έργαζόμενος προς διάδοσιν των φυσικων επιστημών έν Έλλάδι.

Η ενάρτεος γραϋς *Μαρία Στεγάρον Γεωργατά*, εξ έπιφανούς της Κωνσταντινουπόλεως οικογενείας, δυνηθεΐσα να διαφύγη τās έν έτει 1821 σφαγάς, αιτινες και την οικογένειάν της έδεκάτισαν.

Έν Χανίοις δε της Κρήτης: Ό ευεργετικώτατος και φιλέλλην Γάλλος ιατρός *Ισιδώρος Βάμ*, πρό ήμισεως περίπου αιώνος έπιδαφιλεύων εις τόν λαόν της Κρήτης την Ιατρικήν αυτού άρωγήν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

(Επιβαλλομένη άπάντησις)

Παρατηρήσαντες, ότι ό κ. Βερν. πολυλαχού μέν ποιείται λόγον «*περί γλωσσολογίας και νέας επιστήμης*», έσφαλιμένας δ' εκάστοτε περί αυτης προβάλλει δοξασίας και βιβλία άπηρχαιωμένα ή χάριν των πολλων γεγραμμένα μνημονεύει, είπομεν, ότι έν ταύτη (τή γλωσσολογία) μάλιστα φωνήται άρχαιότερα αυτού τά έπιτηθεύματα και προς τούτοις έσχετάς έδσα.

Είς ταύτα ό κ. Βερν. άντεπεξέρχεται έρωμένως διατεινόμενος ότι επλάσαμεν τό «*πρώτον ψεύδος*» περί της συνηθμείας παρ' αυτφ της γλωσσολογίας, διότι, λέγει, «*δις ή τρίς άνεφέρε την γλωσσολογίαν έν γένει και τούτο Ιστορικώς, όχι όπως στηρίξη επ' αυτης γνώμας άθεντικας, αλλά διότι ή άκολουθία του νοήματος τό άήρτει*». Ούτως άνεφέρε μέν, λέγει, αυτήν έν σελ. 12, άλλ' ούδαμώς εις τά της γλωσσολογίας άνειμήθη, άλλ' Ιστορικώς μόνον και έν παρόχω άνεφέρεν όχι αυτήν κυρίως, αλλά τους τά πορίσματα της γλωσσολογίας έν τη φιλολογία και τη γραμματική χρησιμοποίησαντας. Όμοίως έν σελ. 45 και 168 άλλ' «*άλλαχού δέν την άνεφερε, και τό πράγμα ήτο λίαν φυσικόν, άφ' ου, λέγει, καθώς βλέπει ό άναγνώστης, εις τας καθ' αυτό γλωσσολογικάς έρεύνας, καθ' όσον αυται αναφέρονται εις την έλλην. γλώσσαν, μετρωτάτην έχει έμπιστοσύνην*». Καί ότι ή σσημαίνει «*την νέαν γραμματικήν επιστήμην, όποια διεμορφώθη παρά τώ Θηρησίφ, Ματθία Βουττριάνφ και έφεξής μέχρι Κουρτίου και Κυνέρου*». Καί ότι ό άναγνώστης θέλει πεισθί παραβάλλων *όλας* τας σελίδας όπου γίνεται λόγος περί της επιστήμης ταύτης, ήτοι 12, 13, 94, 95, 103, 288, 289, 374.

Λοιπόν ό κ. Βερν. «*δέν άνειμήθη εις τά της γλωσσολογίας;*» τούτο φαίνεται ως ύποχώρησις, άλλ' είναι μόνον άπλουν τέχνασμα στρατηγικής. Διότι πρώτον δέν είναι άληθές, ότι την γλωσσολογίαν άνεφέρει μόνον δις ή τρίς, και τούτο «*έν γένει(?) και Ιστορικώς(?)*», άλλά πολλαχού μνημονεύει αυτήν, και τούτο όχι μόνον έν αίς άναγκάζόμενος και φόβω έξελέξεως μνημονεύει έπειτα σελίον, αλλά και έν άλλαις πολλοίς, προβλ. σελ. 87 «*άκμαζούσης ήδη της γλωσσολογίας, ήτις Ικανόν μέχρι τούδε φώς επέχεεν εις τά της Έλληνικής γλώσσης και θέλει χύση άφούκτως έτι πλείτερον...*» και 104—5 «*προς την σημερινήν κατάστασιν της επιστήμης...*» δια της σημερινής φιλολογικής και μάλιστα γλωσσολογικής επιστήμης...» και 168 «*επί των εργασιών της συγχρόνου συγκριτικής γλωσσολογίας; άλλ' δταν βλέπομεν, πόσον έπισφαλή άποδεικνύονται πολλακις τά πορίσματα της νέας επιστήμης και ταύτα προκειμένου περί*

του έτόμου και της έννοίας κοινών όνομάτων...» και 350 «*ένθα μάλιστα έπικαλείται τον Βορρ. ου και παραθέτει χωρίον «*όπως στηρίξη επ' αυτου άθεντικήν γνώμην*» περί του προσφύματος (ε)ρός, και 380 περί του Βορρ.*

Όμοίως δέν είναι άληθές, ότι νέαν ή νεωτέραν επιστήμην λέγων ένόει «*την νέαν γραμματικήν επιστήμην, όποια διεμορφώθη παρά τώ Θηρησίφ, Ματθία Βουττριάνφ και έφεξής μέχρι Κουρτίου και Κυνέρου*». Είναι μάλιστα πολλής άπορίας άξιον, πώς κατόρθωσεν ό κ. Βερν. να παρατάξη ως Ισους και όμοίους πάντας τους άνωτέρω άνόδους. Λοιπόν ό Θήρησιος Βουττριάνφ, Ματθίας, Κρίγερ κλπ. εξ Ισου της νέας επιστήμης μύσαι και Ιεροφάνται όπως και ό Κούρτιος! Ότι δέ δέν άληθεύει ό κ. Βερν. ταύτα, θα παρασχωμεν μάρτυρα ένα μέν άλλα λεόντα, πρό τό όποίου δέν θα δυνηθί να μή άποκαλύψη την κεφαλήν, διότι ό μάρτυς ούτος όνομάζεται Δημήτριος Βερναρδάκης. Έκ των λόγων δηλ. του κ. Βερν. άποδεικνύεται περιφανώς τούτο μέν ότι νέαν επιστήμην λέγων ένόει την γλωσσολογίαν, τούτο δε ότι τους γραμματικούς τούτους Buttman, Matthiae κλπ. κατέτασεν αυτός ούτος έν τοις παλαιότεροις γραμματικοίς όχι δέ τοις νεωτέροις. Ούτω π. χ. έν σελ. 288—9 γράφει ό κ. Βερν. τάδε: «*Έν πρώτοις λοιπόν λέγομεν προς τόν σοφόν γραμματικόν, ότι ή σημερινή επιστήμη άπεσοράκιος πρό πολλού τά έωλα ταύτα θεωρήματα... δια τούτο και της σημερινής φθογγολογίας οι κανόνες εφαρμόζονται ουχ ήτερον εις τό έτυμολογικόν ή εις τό τυπικόν της γραμματικής... Κατά τόν πάντων μάλιστα και χριστά συνοφισάντα και εφαρμόσαντα εις την έλλην. και δη χρησιμοποίησαντα τά συμπεράσματα της νεωτέρας επιστήμης Γ. Κούρτιος! τό υ τούτο πάσχει αυξησιν διφθογγικήν — γνωρίζουσι δ' οι έντριθείς εις τά της γλωσσολογίας τί είναι ή διφθογγική αυτη αυξήσις...» έν λοιπόν θελήσωμεν κατά τους κανόνες της νέας επιστήμης... Τίνος νεωτέρας επιστήμης τά συμπεράσματα συνοφισσε και έχρησιμοποίησεν ό Γ. Κούρτιος; πάντες θα ήμολογήσωσιν ότι της γλωσσολογίας ειπε δέ ρητώδς, καθά είδομεν, και ό κ. Βερν... Λοιπόν νέαν επιστήμην λέγων ό κ. Βερν. ένόει την γλωσσολογίαν, ην ουχί δις ή τρίς άλλά πολλακις, πλειστάκις άνεφέρει. Έν δε σελ. 289—290 «*τό δε έσσάκις δέν άνήκει εις την ρίζαν (οίον φυσι-κός) είναι ή συνδετικόν ή έξησθεσμένη έκφορα του οιδυδητότε τελικού της ρίζης φωνήεντος, καθ' ε φρονεί ό Βορρ, ή είναι κατ' άμφοτέρας τας δύο τελευταίας περιπτώ-**

1 Άν αι άντιφάσεις του κ. Βερν., ά; ανά πέν βημα άνακαλύπτομεν, μή είχον πλέον ώ; εκ της συνηθείας άποβάλη την δύναμιν του να κάμνωσιν έντύπωσιν επί των άναγνωστών, θα παρεκαλομεν αυτόν να παραβάλη του; έν τώ παρόντι χωρίφ έπαινοϋς πρός ους ό αυτός κ. Βερν. κατά του αυτοφ Γ. Κουρτίου έν τή πρόσ τόν ν. Αιβαδάν άπαντήσι του έγραφε κατηγορίας, και ταύτα καθ' ους χρονοϋς ό Γ. Κούρτιος ήτο έν τη άκμή του επιστημονικού του σταδίου και της δόξης του.

σεις συνδετικόν, όπως νομίζομεν ήμεΐς μετά πολλων άλλων (προβλ. Schleicher's Compendium σελ. 461, M. Bréal Indrod. εις τόν δ'. τόμ. της Γραμμ. του Βορρ σελ. ζ.) είναι πράγμα, όπερ ούδ' ή παλαιότερα γραμματική άγνοεί (Ιδε Buttman's ausf. Sprachl. Τόμ. 6. σελ. 447, Kühner's ausf. Gram. ά. σελ. 317).» Έκαστος βλέπει, ότι ό Buttman και αυτός ό Kühner θεωροϋνται υπό του Κυρ. Βερν. ως άντιπρόσωποι της παλαιότερας γραμματικής, ουχί της νέας επιστήμης. Όμοίως έν σελ. 93 «*τό δόγμα του Πόρωσων άπεδέχθη και ό Δοβέκιος... ούδεις όμοϋς είδήμων των πραγμάτων τούτων άβήρωπος, δύναται σήμεραν ν' άσπάζηται τας περί έτυμολογίας και συνθέσεως λέξεων άπηρχαιωμένας ιδέας τούτου τε και των άλλων παλαιότερων και έμπειρικων φιλολόγων...*» Έδω λοιπόν και ό Lobeck πολλή του Buttman και Matthiae νεώτερος συγκαταλέγεται τοις παλαιότεροις και έμπειρικοίς φιλόλογοις, και επειδή ό Lobeck έξέδωκε μετά τόν θάνατον του Buttman την γραμματικήν εκείνου έπειτα καιτ' ανάγκην, ότι και αυτη άνάγεται εις τας γραμματικάς τας έμπειρικός, τας παλαιότας, ουχί δέ εις τας γλωσσολογικάς, τας νεωτέρας, και άληθώς ούτως έχει. Άλλά τότε δηλον, ότι λέγων ό κ. Βερν. ότι ένόει την νεωτέραν γραμματικήν επιστήμην όποια διεμορφώθη υπό του Buttman και... Κουρτίου, έν γλώσει ούδέν άληθές έλεγεν.

Άλλά και αι περί γλωσσολογίας δοξασίαι του κ. Βερν. ύπέστησαν από δύο έτών σπουδαίαί ως φαίνεται, άλλωσίον, ώστε καθ' ολοκληρίαν εις τό εναντίον μεταστράψαν. Άλλως δέν έρμηνεύεται φαινόμενόν τι, ου παραθέτω έν μόνον παράδειγμα. Έν σελ. 45 του *Ελέγχου* γράφει ό κ. Βερν. «*Άλλά τί είναι έν τώ συνόλω και έν τοις δροις τοις συναπαρτιζούσι τόν σύνολον τούτον χαρακτήρα ή έλληνική, μανθάνει τις, δταν έξετάξη την γλώσσαν ταύτην έν συγχρίσει προς έτέρας; τούτο δέ και ειπε τό έργον ένθεν μέν της γλωσσικής επιστήμης, ήτοι της περί την γλώσσαν φιλοσοφικώτερας θεωρίας, ένθεν δε της ιδίως λεγομένης γλωσσολογίας... τί θέλει εις τό βαλανεϊόν του τους γλωσσολογικούς τούτους κύνας;* Έν τούτοις λοιπόν, ως βλέπει εκαστος, όμολογεί ό κ. Β., ότι ή εξέτασις της Έλληνικής γλώσσης (και δη και της νεωτάτης αυτης φάσεως) είναι τό έργον της γλωσσικής επιστήμης ειπε της γλωσσολογίας. «*Ελεγε δε ταύτα, ν' άποκλείσθι εκ των προτερων τόν κ. Κόντον εκ της εξέτασεως ταύτης λόγω ότι δέν είναι γλωσσολόγος, όπως ό κ. Βερν., τώρα δε άφού ήμεΐς εμφανισθέντες έξηλέξαμεν αυτόν άπερίορτατον της γλωσσολογίας, τό μέν άνακρούεται πρώταν διακαρτυρόμενοϋς, ότι δέν άνειμήθη, τό δε βοά ότι «*Ούτε τί έγραψεν ό κ. περί της λέξεως ταύτης γνωρίζομεν... ουτε φρονιζόμεν τί περί της μητρικής ήμων γλώσσης γράφεται υπό των γλωσσολογούτων*». Ημεΐς ανάγκην να διδάχθώμεν τά κατά την μητρικήν ήμων γλώσσαν υπό των ξε-*

νων (τ. ξ. τῶν γλωσσολόγων) δὲν αἰσθάνομεθα. Ὅθεν καὶ ἂν ἢ μὴ ἐγραψαν περὶ αὐτῆς οἱ γλωσσολογοῦντες ἄγνοοῦμεν. Ὅπως, ὡς βλέπετε, διὰ μίαν, ἐπειδὴ ὁ κ. Βερν. ἠπατήθη ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς του καὶ δὲν ἔχει ἡμᾶς φίλον καὶ παῖδόν του, ὅπως λέγει, ἠλπίζεν, ἐβρόμαιεν καὶ εἶναι διὰ πέντα ἢ ταλαίπωρος γλωσσολογία, οὐδ' εἶναι πλέον τὸ ἔργον της νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὴν νέαν γλώσσαν ἡμῶν! Τὴν κατὰ τῆς ἐπιστήμης ταύτης καταφρόναν τοῦ ἐπιδείξει ὁ κ. Βερν. καὶ κατα-τέρω ἐνθα γράφει ταδε : «Ἐὰν οἱ νεο-γραμματικοί, ὅπως ἐξηγήσῃσι τὰς ἀνεξηγήτους ἄλλως ἀνωμαλίας, παρέλαβον ἕνα ὄρον ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. γραμματι-κῆς, τὸν ὄρον τῆς ἀναλογίας . . . καὶ μετα-χειρίζονται τὴν ἀναλογίαν καύτην ὡς πανάκειαν κατὰ πάσης γραμματικῆς νό-σου καὶ μαλακίας, ἐπειτα ἐκ τούτου ὅτι εἰμεθα ὑποχρεωμένοι ὅλος ὁ κόσμος νὰ μεταχειρίζομεθα ἐκόντες ἀκόντες τὴν να-πὴν ταύτην γερμανικὴν πανάκειαν, ὁσά-κις ὀμιλοῦμεν περὶ γλώσσης, ὅπως οἱ Σι-ναὶ τὸ ἀγγλικὸν ὄπιον;» Διὰ τοιούτων ἐξορκισμῶν ἀναθεματίζει ὁ κ. Βερν. ἄλλοτε τοῦτο καὶ ἄλλοτε ἐκεῖνο τῆς γλωσσολο-γίας, ὡς ἀπαρέσκον αὐτῶ. Κρίμα! ἡμεῖς μετὰ πάντων σχεδόν τῶν ἐν τῇ λοιπῇ Εὐ-ρώπῃ καὶ τῇ Ἀμερικῇ γλωσσολογούντων συνήθισαμεν νὰ θεωρῶμεν τὴν πατρίδα καὶ τροφὸν τῆς ἐπιστήμης ταύτης ὡς τὸν Ἄρειον Πάγον προκειμένου περὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἀμφισθητοῦμενων. Τοῦ λοιποῦ δ' ὁμῶς ἀνάγκη νὰ στρέψομεν τὸ βλέμμα πρὸς τὴν Δέσπον καὶ ἐκεῖθεν νὰ περιμέ-νωμεν τὰς περὶ ἐκάστου ζητήματος γλωσ-σολογικοῦ ἢ καὶ φιλολογικοῦ ὑψηλάς ἀπο-φάσεις!

Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ
(ἀειγήημα.)

Συνίξις 1912 ἐπιτομή 221.

Ἡδῆ ἤρχιζε νὰ κλινή ἡ ἡμέρα. Εὐ-ρισκόμην τότε ἀκριβῶς εἰς τὴν σφοδρό-τητα τοῦ πρῶτου ἔρωτος (ἐγνωρίζομεθα μόνις ἀπὸ δύο ἑβδομάδων), εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν ἐμπαθοῦς καὶ θερμῆς λα-τρείας, καθ' ἣν ὀλόκληρος ἡ ψυχὴ μας ἀθῶως καὶ ἀκουσίως πᾶσαν κίνησιν τοῦ ἀγαπώμενου ὄντος παρακολουθεῖ, ὅτε οὐδέποτε κορηνύμεθα ἐκ τῆς παρουσίας του, πάντοτε ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀκούωμεν τὸν ἤ-χον τῆς φωνῆς του, ὅτε βλέπομεν τὰ περὶ ἡμᾶς διαρκῶς μειδιῶντες, ἀπαράλλακτα καθὼς ὁ παῖς, ὅστις εὐρίσκει ἐν κατα-στάσει ἀναρρώσεως καὶ ὅτε πᾶς τις, μι-κρὰν πεῖραν ἔχων ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ ἐκατὸν βήματα μακρὰν ἀμέσως ἐννοεῖ, τί συμβαίνει ἐν τῇ καρδίᾳ μας.

Μέχρι τῆς ἡμέρας ταύτης οὐδὲ ἀπαξ εἶχον εὐτυχίσει νὰ δωῶ τὴν χεῖρά μου εἰς τὴν Ἑλισάβετ. Ἐβαδίζομεν ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον σιωπηλοί.

Ἐλαφρὰ πνοὴ ἀνέμου ἵπτατο περὶ ἡμᾶς μεταξὺ τῶν λευκῶν κορμῶν τῶν δένδρων καὶ ἐκ διαλειμμάτων ἐξεσπενδύοντες εἰς τὸ πρόσωπόν μου τὴν ταινίαν τοῦ πῆλου της. Ἔβλεπον αὐτὴν ἀτενῶς, ἕως ὅτου τέλος εὐθῆμως ἐστράφη πρὸς ἐμὲ καὶ προσεμει-διάσακον ἀμοιβαίως. Ἰπὲρ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν ἐτερέτιζον ἐπιδοκιμαστικὰς τὰ πτηνὰ καὶ ὁ κυανὸς οὐρανὸς θεραπευτικὰς προ-έβλεπεν ἡμᾶς ἀνὰ μέσον τῶν λεπτῶν φυλ-λωμάτων. Ἡ κεφαλή μου ἐσκοτίετο ἐκ τῆς ἀμέτρος εὐθυμίας. Ταχέως πρόπει νὰ προσθέσω ἐνταῦθα τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ Ἑλισάβετ οὐδὲν ἦτο ἐρωτευμένη μ' ἐμὲ. Τῇ ἤρσικον, ἐν γένει δὲ πρὸς οὐδένα ἔτρεφεν αὐτὴ ἀπέχθειαν τινα, δὲν μοι ἦτο ὁμῶς πεπρωμένη ἐγὼ νὰ ταραξῶ τὴν παιδικὴν αὐτῆς γαλήνην. Ἐβαδίζε παρὰ τὸ πλευρὸν μου ὡς παρὰ τὸ πλευρὸν ἀδελ-φοῦ. Ἦτο τότε δεκαεπτά ἐτῶν . . .

Καὶ τὴν αὐτὴν ἐσπέραν ἤρχιεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ παρουσίᾳ μου ὁ ἐσωτερικὸς ἐκείνης καὶ σιωπηλὸς κοχλασμός, ὁ ὁποῖος προηγεί-ται τῆς μεταμορφώσεως τῆς νεανίδος εἰς γυναῖκα. . . . Ἔγινενα μάρτυς τῆς με-ταβολῆς ταύτης, τῆς ἀθῶως ἀθεσβαιό-τητος, τοῦ ἀνισχύου τούτου βερβασμοῦ, πρῶτος παρατήρησα τὴν αἰφνιδίαν ἐκείνην ἠπίσθητα τοῦ βλέμματός της, τὴν ἀνι-σότητα ἐκείνην τῶν τόνων τῆς φωνῆς της καὶ—ὡ, πόσον ἡμῖν ἠλίθιος περιττός ἀν-θρώπος! — ἐπὶ μίαν ὄλην ἑβδομάδα δὲν ἤσχυον νὰ φανταζομαι ὅτι ἐγὼ, καὶ ἐγὼ ἡμῖν ὁ αἷτιος τῆς μεταβολῆς ἐκείνης.

Εἶχον περιπατήσει ἐπὶ μακρὸν, σχε-δὸν μέχρι τῆς ἐσπέρας, ἐν τούτοις ὀλίγον εἶχον ὀμιλήσει. Ἐσιώπων, καθὼς ὅλοι οἱ ἀπειροὶ ἐρασταί, καὶ αὐτὴ οὐδὲν εἶχε πι-θανῶς νὰ με εἴπῃ, ἐφαινετο ὁμῶς, ὅτι διελογίζετο τι ἔσειεν τὴν κεφαλὴν καθ' ὁ-λωσ παραδοξὸν τρόπον καὶ πλήρως σκέ-ψων ἀνεμάσσα ἀποκοπὴν φύλλον. Ἐνίστε προεπορεύετο σταθεροῖς βήμασιν. . . . ἐπειτα ἵστατο αἰφνης, μὲ ἀνέμενε καὶ παρετήρει τὰ περὶ αὐτὴν μειδιῶσα ἀόριστως.

Τὴν προηγούμενην ἐσπέραν εἶχον ἀνα-γνώσει τὸν «αἰγμάλιον τοῦ Κανκά-σου» (1). Μετὰ ποίας ἀπληστίας συν-τόνου προσοχῆς μὲ ἤκουε στηρίζουσα τὸ πρόσωπον εἰς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας καὶ τὸ στήθος εἰς τὴν τράπεζαν! Ἦρχιε ὁμι-λῶν περὶ τὸ ὅτι ὅσον ἰσχυρὸς ἀναγνώσματος, ἤρσικε, μὲ ἠρώτησεν ἂν πρὸ τῆς ἐξό-δου μου ἔδωκα τροφήν εἰς τὸν μπουφον, ἤρχιεν ἀδουσα ὑψηλοφώνως καὶ αἰφνιδίως πάλιν ἐσιώπησε.

Τὸ μικρὸν δάσος ἐξετείνετο ἀφ' ἐνός μέ-χρις ὑψηλῆς τινος καὶ ἀποκρήνου ὀχθῆς' κατὰ εἰς τὸ βάθος ἔρρεε μικρὸς ῥυαξ σχη-ματίων ὀφιοειδῆς ἐλιγμοῦς καὶ ἐπὶ τῆς ἐτέρας ὀχθῆς αὐτοῦ ἐξηπλοῦντο ἀπεραν-τοὶ λειμῶνες, ὅστινες ὅτε μὲν ἐκούαζον ἐλαφρῶς, ὅτε δὲ ἦσαν ἐντελῶς λατοὶ καὶ ὄμοιοι μὲ ἐπιτραπέζιον ὄθῳνην καὶ μόνον πού καὶ πού διεσχίζοντο ὑπὸ χαραδρῶν.

Πρῶτοι ἡ Ἑλισάβετ, καὶ ἐγὼ ἐφθάσα-σαμεν εἰς τὸ τέμας τοῦ δάσους. Ὁ Βισμον-κὼρ καὶ ἡ κυρία Ὅσογιν ἔβαινον ὀπίσω.

1 Ποίημα τοῦ Ἀλεξ. Πούτκιν.

Ὅτε ἐξήλθομεν τῆς λόχμης ἐστημεν ἀ-κουσίως καὶ ἐκλεισκαμεν ἀμφοτέροι τοὺς ὀφθαλμούς. Πρὸ ἡμῶν ἀκριβῶς ἔδυεν ὁ ἥ-λιος αἰματοσφαιρῆς καὶ ἐλαίσιος ἐν μέσῳ φλογεραῖς νεφέλης. Τὸ ἥμισυ τοῦ οὐρανοῦ ἐφλέγετο, ἐρυθρὰ φῶτα ἀνεπήδων ὑπερά-νω τοῦ λειμῶνος, ἔτριπτον ἢ ἦδη πορφυρὰν ἀντανάκλασιν ἐπὶ τῆς σκοτεινῆς πλε-υρᾶς τῶν πλήρων σκιᾶς χαραδρῶν καὶ ἐξη-πλοῦντο ὡς τικόμενοι μύλυθοι ὑπὲρ τὸν ῥυακὰ ἐκεῖ, ὅπου οὕτως δὲν ἐκρούπτετο ὑπὸ τούτο ἐπιπροκαμένου θάμνου καὶ κα-θέτως σχεδόν εἰσέδυνον εἰς τὴν ὄχθην καὶ τὸ μικρὸν δάσος.

Ἰσταμένα ἀκίνητοι, περιρρυτοὶ ὑπὸ τῆς θερμῆς λάμπειας τοῦ φωτός! Ἀδυνατῶ νὰ περιγράψω ὄλην τὴν περιπαθὴ ἐπισημό-τητα τῆς εἰκόνος ταύτης. Λέγουσιν ὅτι εἰς τὸν τυφλὸν παρίσταται τὸ ἐρυθρὸν χρώμα ὡς τόνος πάλπιγγος, δὲν εἰδεύω, ἂν ἡ παραβολὴ αὐτὴ ἦνε ἀληθῆς, ἀλλ' εἰς ἐμὲ ἐφαινετο, ὡσανεὶ ἤκουον πράγμα-τι ἤχον, ἐπίκλινεν ἐκ τῆς πορφυρᾶς λάμ-ψειας, ἥτις ἐκάλυπτε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

Ἀνεκράξα ἐξ ἀγαλλιάσεως καὶ ἀμέσως ἐστράφη πρὸς τὴν Ἑλισάβετ. Παρετήρει τὸν ἥλιον ἀσκαρδαμυκτί. Ἐνθυμοῦμαι, ὅτι τὸ πῦρ τοῦ δύναντος ἠλίου ἀντανε-κλάτο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς της ἐν εἰδει μικρῶν φωτεινῶν σημείων. Ἦτο βαθύτα-τα συγκεκλιμένη. Εἰς τὴν κραυγὴν μου οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδωκεν, ἀλλ' ἔβαινεν ἐπὶ μακρὸν ἀκίνητος καὶ ἔπειτα ἔκλινε τὴν κεφαλὴν. . . . Ἐξέτεινα πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα, ἐστράφη ἀπ' ἐμοῦ καὶ αἰφνης ἐξεράγη εἰς δάκρυα. Τὴν ἠτένισα μετὰ κρυφίας, καὶ σχεδὸν εὐφροσύνου ἀθεσβαί-τητος. . . . ἀλλὰ παραχρῆμα ἠκούσθη ὀλί-γα βήματα ὄπισθεν ἡμῶν ἢ φωνὴ τοῦ Βισμονκὼρ. Ἡ Ἑλισάβετ ἀπέμεινε τα-χέως τὰ δάκρυα καὶ μὲ προσέβλεψεν ἀο-ρίστως μειδιῶσα. Ἡ μήτηρ πρόβη ἐκ τοῦ δάσους στηρίζουμένη ἐπὶ τοῦ βραχιόνος τοῦ ξανθοῦ συνοδοῦ της, ἐστραμμένη καὶ οὕτω ὅπως θαυμάσωσι τὸ θέμα.

Ἡ κυρία Ὅσογιν ἠρώτησέ τι τὴν Ἑλισά-βετ καὶ ἐνθυμοῦμαι, ὅτι ἀκουσίως ἐρρί-γησε, ὅτε ἀπεκρίθη ἡ λεπτὴ φωνὴ της ἤρχιε μετὰ χρυσταλλώδους ἀναπλά-σεως.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔδυεν ὁ ἥλιος καὶ ἡ ἐσπερινὴ λάμψις ἤρξατο ἀποσβεννυμένη. Ὑπεστρέφομεν. Προσέφερον πάλιν τὸν βρα-χιόνα τῆ Ἑλισάβετ, καὶ ἐν τῷ δάσει ἐνε-κα τοῦ ἐπικρατούμενος ἐτι φῶτος ἠδυνά-μην νὰ διακρίνω τοὺς χαρακτῆρας της.

Ἦτο τέταραγμένη καὶ ἐκράτει τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὰ κάτω ἐστραμμένους. Ἡ ἐρυθρότης, ἥτις εἶχε συγκαλύψει τὸ πρόσωπόν της, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐξαλειφθῆ καθ' ὀλοκληρίαν, ἐνόμιζες ὅτι ἵστατο ἀ-κόμη ἀπέναντι τῶν ἄκτινων τοῦ δύναντος ἠλίου. . . . ὁ βραχίονας της μόνις ἤγγιζε τὸν ἰδικόν μου. Ἐπὶ μακρὸν μοι ἦτο ἀδύνα-τον νὰ συναψῶ ὀμίλιαν μετ' αὐτῆς, τόσον σφοδρῶς ἐπάλθετο ἡ καρδιά μου. Ἀνὰ μέσον τῶν δένδρων ἐφαίνετο μακρόθεν τὸ ὄχημά μας ὁ ἀμαζήλατος προῆλασε βά-δην πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς μαλακῆς ἀμμου.

— Ἑλισάβετ Κυριλλόβνα, εἶπον τέ-λος, διατὶ ἐκλείσατε προτῆτερα;

— Δὲν εἰδεύω, ἀπήντησε μετὰ τινα σιγὴν καὶ με ἠτένισε μετὰ τῶν γαληνίων καὶ δακρυορέκτων εἰσέτι ὀφθαλμῶν της. Τὸ βλέμμα της ἐφάνη ὅλως μεταθεσθῆ-μένον καὶ πάλιν ἐσιγήει.

— Ἀγαπάτε βλέπω τὴν φύσιν, ἐξηκο-λούθησα. Δὲν ἤθελον καθόλου νὰ εἴπω τοῦτο καὶ μόνις ἠδυνήθηον νὰ φελλίσω μέ-χρι τέλους τὴν φράσιν ταύτην. Ἐσεῖς πλὴν τὴν κεφαλὴν. Οὐδεμίαν λέξιν ἠδυνάμην πλέον νὰ ἐκστομίσω. . . . περιέμενον. . . . ἄγνωστὸν ὁμῶς ἐμπιστευτικὸν τι βλέμμα, ἐρώ-τησιν τινα. . . .

Ἄλλ' ἡ Ἑλισάβετ ἔβλεπε πρὸ αὐτῆς τὸ ἔδαφος καὶ ἐσιώπα. Ἀπαξ ἔτι τὴν ἠ-ρώτησα ταπεινῇ τῇ φωνῇ «Διατὶ;» Ὀυ-δεμίαν ἀπάντησιν ἔλαβον. Ἔστονεχωρεῖ-το, τὸ ἔβλεπον.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ἐκαθήμε-θα ἐντὸς τῆς ἀμάξης καὶ διηυθυνόμεθα πρὸς τὴν πόλιν. Ταχέως ἐτρέφομεν διὰ τοῦ δροσεροῦ καὶ ὀλονεν ζορομένου ἀέρος. Ἦρχιε νὰ ὀμιλῶ, διαρκῶς ἀπεινιό-μην ὅτε μὲν πρὸς τὸν Βισμονκὼρ, ὅτε δὲ πρὸς τὴν κ. Ὅσογιν. Τὴν Ἑλισάβετ οὐδὲν ἔβλεπον, ἐν τούτοις ἠδυνάμην νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἐκ τῆς γωνίας τῆς ἀ-μαξῆς ἐπανελημμένως προσῆλθον ἐπ' ἐ-μοῦ τὰ βλέμματά της.

Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν ἀνέκτι-σε πάλιν τὴν ἠρεμίαν της, ἀλλὰ δὲν ἠθέ-λησε νὰ ἐξακολουθήσῃ μετ' ἐμοῦ τὴν ἀ-νάγνωσιν τοῦ Πούτκιν καὶ ἀμέσως ἀπέ-σῶθη εἰς τὸν κοιτώνα.

Ἡ μεταβολὴ, περὶ ἧς ὄμιλησα, εἶχε συντελεσθῆ. Δὲν ἦτο πλέον κορᾶσιον' καὶ αὐτὴ ἤρχιε ν' ἀναμῆν τι. . . ἀπαράλλα-κτα ὅπως ἐγὼ. . . .

Καὶ δὲν ἀνέμενε ἐπὶ μακρὸν. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐπανέκαμψα οἰκα-δε ὅλως μαγευμένος. Ἀόριστός τις ἐντύ-πωσις, ἥτις ἐγένετο ἐν ἐμοῖ — ὡς προϊ-σθηματι, ὡς ὑπόψια τις — εἶχεν ἐξαφα-νισθῆ τὴν αἰφνιδίαν συστολὴν πρὸς ἐμὲ ἐν τῇ συμπεριφορᾷ τῆς Ἑλισάβετ ἀπέδω-κα εἰς τὴν παρθενικὴν δειλίαν καὶ ἀδή-μοσύνην. . . . Δὲν εἶχον ἀναγνώσει χιλιά-κις εἰς μυθιστορήματα, ὅτι ἡ πρώτη ἐξέ-γερσις τοῦ ἔρωτος ταραττει καὶ ἐκπλήσ-σει τὴν παρθένον; Ἦσθανόμην ἐμαυτὸν εὐτυχέστατον καὶ ἐχάλεσκον ἤδη κατὰ νῦν παντοειδῆ σχέδια. . . .

Ἐάν τις μοι ἐπιθύρῃζε τότε ἐμπιστευ-τικῶς εἰς τὸ οὐς:

— Ἀπαξῆσαι, φίλε μου! Μὴ περιμέ-νεις τοιοῦτό τι, ἀγαπητέ μου; σὲ ἀνακίμει θάνατος ἐν τῇ μονῳσί καὶ ἐντὸς ἀθλίου οἴκου, ὅπου ἀνυπόφορος γράτα ἀκατα-παύτως μεμφύμιραι, ἡ ὁποία ἀνακίμει τὴν τελευταίαν σου στιγμὴν διὰ νὰ πω-λήσῃ τὰ ὑποθήματά σου. . . . Ἀλλὰ καλ-λίτερον ν' ἀνακράζω μετὰ τινος ῥώσου φιλοσφῶρου.

Ἐὰ καὶ πᾶς εἰμποροῦμεν νὰ γνωρίζομεν, ὅσα δὲν γνωρίζομεν;

Ἐς αὐρίον.

25 Μαρτίου.

Σήμερον ἀνέγνων ἐκ δευτέρου ὅσα χθὲς ἔγραψα καὶ ὀλίγον ἐλαίψε νὰ σχίσω τὸ χειρόγραφον. Μοὶ φαίνεται, ὅτι διηγοῦμαι πέρα πολύ, διεξοδικῶς καὶ αἰσθηματι-κῶς. Ἄλλως τε διατὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψω εἰς ἐμαυτὸν τὴν φαντασιοπληξίαν ταύτην ἀφ' οὗ αἱ λοιπαὶ ἀναμνήσεις τῆς ἐποχῆς ἐ-καίνης δὲν παρέχουσιν ἄλλο τι χαροποιὸν ἢ μόνον τὴν παράδοξον ἐκείνην παρηγο-ρίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀερμοντώφ εἶχε κατὰ νοῦν, ὅτε ἔλεγε, ὅτι αἰσθάνεται τις εὐάρεστον ἄλλως, ἐρεθίζων τὰς οὐλὰς πα-λαιῶν πληγῶν;

Ἄλλὰ καὶ εἰς τοῦτο δὲν πρέπει νὰ εἴ-μαι ὑπερβολικός. Δι' αὐτὸ θὰ ἐξακολου-θήσω ἀνευ αἰσθηματικότητος.

Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσανσαν τὸν περι-πατοῦ ἐκείνην ἑβδομάδα οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐπῆλθε βελτίωσις εἰς τὴν θέσιν μου ἐπὶ ὀλόκληρον ἑβδομάδα, καὶ τοὶ ἡ μεταβολὴ τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλισάβετ ὀσημέ-ραι καθίστατο ἐναργεστέρα. Ὡς ἤδη ἀ-νεφέρα, εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐδιδον τὴν εὐνουστήν δι' ἐμὲ ἐξήγησιν. . . . καὶ εἰς τοῦτο ἵσα ἵσα συνίσταται ἡ δυστυχία τῶν ἀπομεινωμένων, καὶ δειλῶν, δειλῶν ἐκ φιλαυτίας, ὅτι καὶ τοὶ ἔχουσιν ὀφθαλ-μούς, τοὺς ὁποῖους μάλιστα καὶ πολὺ ἀ-νοίγουσιν, οὐδὲν βλέπουσιν, ἢ βλέπουσι τὰ πάντα ὑπὸ ψευδῇ φωτισμῶν ὡς διὰ μέσου χρωματιστῆς διόπτρας. Καὶ αὐταὶ ἀκόμη αἱ ἰδέαι καὶ παρατηρήσεις τῶν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀγροῦσιν αὐτοὺς εἰς ἀμηχανίαν.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς γνωρι-μίας μας ἡ Ἑλισάβετ ἀνεστρέφετο μετ' ἐμοῦ ἐμπιστευτικῶς καὶ ἐλευθέρως ὡς παιδίον, καὶ ἴσως ἢ πρὸς ἐμὲ συμπαθεῖά της δὲν ἐνέκλειε μόνον παιδικὴν φιλίαν. . . . ἀλλ' ὡς ἀπετέλεσθ ἐν αὐτῇ ἡ παραδοξὸς καὶ σχεδὸν ἀπροσδόκητος ἐκείνη μεταβο-λὴ, ἡσθάνετο ἐκὐτὴν μετὰ βραχείαν τα-ραχὴν στενοχωρουμένην ἐκ τῆς παρουσίας μου, ἀκουσίως ἔστρεψε τὰ βλέμματά της ἀπ' ἐμοῦ καὶ καθίστατο μελαγχολικὴ καὶ συγχρόνως ῥεμβώδης. . . .

Καὶ ἀνέμενε. . . . τί; — οὐδ' αὐτὴ τὸ ἐγνωρίζε.

Καὶ ἐγὼ—ἔχαιρον, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, ἐπὶ τῇ μεταβολῇ ταύτῃ. . . . καὶ, ἡμῖν νε-ναρκωμένως σχεδόν ἐκ τῆς μακαριότητος. Ἄλλως τε προθύμως παραδέχομαι, ὅτι καὶ ἄλλοι εἰς τὴν θέσιν μου ἠδυνάοντο ν' ἀ-πατηθῶσι. . . . καὶ τίς εἶνε ἀπληλαγμένος φιλαυτίας;

Εἶνε περιττὸν νὰ εἴπω, ὅτι ὅλα ταῦτα κατόπιν ἐνόησα, ὅτε ἠναγκάσθην νὰ κρη-μάσω τ' ἀποκοπέντα πτερά μου, τὰ ὁποῖα οὐδέποτε ἠθέλον μὲ ἀναθεῖναι τόσον ὑψηλά.

Ἡ παρῳησις, ἥτις εἶχε γεννηθῆ με-ταξὺ ἐμοῦ καὶ τῆς Ἑλισάβετ, διήρκεσε μίαν ἑβδομάδα—καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ἀπο-ρον. Παρέστην μέχρι τοῦδε μάρτυς παρε-νοήσεως, αἵτινες διήρκεσαν μῆνας καὶ χρόνους. Καὶ ποῖος εἰμπορεῖ νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι μόνον ἡ ἀλήθεια εἶνε ἡ πραγματι-κὴ; Τὸ ψεῦδος ἔχει ἴσῃν, ἂν ὄχι μείζονα ζωτικὴν δύναμιν μὲ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ κατὰ τὴν ἑβδομά-

δα ἔτι ταύτην ὑπεσίδυεν ἐνίστε ἐν ἐμοῖ ὁ σκώληξ τῆς ἀμφιβολίας. . . . ἀλλ' ἀνθρώ-πος, ἀπομεινωμένος ὡς ἐγὼ, εἶνε ἀνίκα-νος νὰ ἐνοήσῃ τί ἐν ἑαυτῷ συμβαίνει, ὅσον καὶ τί γίνεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἀρὰ γὰρ εἶνε φυσικὸν ἀισθηματικῶς; Τὸ ἐρᾶν ἔγκαιται ἄρα γὰρ εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀν-θρώπου; Ὁ ἔρωτες εἶνε νόσος καὶ διὰ τὰς νό-σους νόμοι δὲν ὑπάρχουσιν. Ὁμολογῶ δτι ἐνίστε ἡ καρδιά μου συνεσφίγγετο ἀλγεινῶς, τοῦτο ὁμῶς προέκυπτεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡ κε-φαλή μου ἦτο ἐσωτερικῶς τεταραγμένη. Λοιπὸν πῶς ἤμποροῦν τότε νὰ κατανοήσω τί τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψεῦδες, τίς εἶνε ἡ αἰτία καὶ σημασία μιᾶς ἐκάστης ἐντυ-πώσεως;

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ, ὅλαι αὐταὶ αἱ παρε-νοήσεις, προαισθησεις καὶ ἐλπίδες ἐξέ-πνευσαν.

Μίαν ἡμέραν—περὶ τὴν 12 ὥραν—εἰς-ελθὼν εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ Ὅσογιν ἠ-κουσα ἐκ τῆς αἰθούσης ἀγνωστον καὶ ἠ-χρηρᾶ φωνὴν ἢ θύρα ἠνοιγθῆ καὶ ἐν συν-οδείᾳ τοῦ οἰκοδομητοῦ ἐφάνη ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ῥαδινοῦ καὶ ὑψηλῆς νέος ἐτῶν περίπου εικοσιπέντε, ὅστις ταχέως ἐρριφεν ἐπὶ τῶν ὤμων του στρατιωτικὸν μακρυῶν κείμενον ἐπὶ τινος ἔδρας, φιλοφρόνως ἀπε-χαίρετίσε τὸν κ. Ὅσογιν, ἀμειλῶς ἤγγισε τὸν πῆλόν του, ὅτε παρήλθε πρὸ ἐμοῦ καὶ ἔγεινεν ἀφαντος ὑπὸ τὸν καταγῶδη κρότον τῶν πτεροσφύρων του.

— Ποῖος ἦτον αὐτός; ἠρώτησα τὸν κ. Ὅσογιν.

— Ὁ πρίγκιψ Ν., ἀπεκρίθη οὗτος σύν-νοος, ἐστάλη ἐδῶ ἐκ Πετροπολῆως διὰ νὰ ἐπιθεωρήσῃ τοὺς νεοσυλλέκτους. Ἀλλὰ ποῦ εἶνε οἱ ὑπηρέται; ἐξηκολούθησε μετὰ δυσαρρεσκείας· κἀνεῖς δὲν ἦτο παρῶν διὰ νὰ τῷ δώσῃ τὸν μανδύαν!

Εἰσηλόμην εἰς τὴν αἴθουσαν.

— Εὐρίσκειται ἐδῶ ἀπὸ πολλοῦ; ἠρώ-τησα.

— Νομίζω, χθὲς τὸ ἐσπέρας ἦλθε. Τῷ προσέφερα δωμάτιον εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη. Ὅπως δὴποτε, φαίνεται πολὺ ἀξιαγάπητος νέος.

— Ἐμείνεν ἐδῶ πολλὴν ὥραν;

— Μίαν ὥραν περίπου· μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν συστήσω εἰς τὴν σύζυγόν μου.

— Καὶ τὸν συνεστήσατε!

— Βέβαια.

— Καὶ εἰς τὴν θυγατέρα σας Ἑλισά-βετ Κυριλλόβναν;

— Καὶ εἰς τὴν θυγατέρα μου. . . . φυ-σικῶς.

Ἐδουδάθηκα.

— Εἰδεύεστε, ἐξηκολούθησα μετ' ὀλί-γον, ἂν θὰ μείνῃ ἐδῶ πολὺ;

— Ναί, νομίζω δύο ἑβδομάδας.

Καὶ ταῦτα εἰπόν ἐσπευθεν ἐ

ώπων. Ἐν τούτοις ἴσως ἀνεμειγνύετο εἰς τὸ αἶσθημα τοῦτο καὶ ὀλίγος φθόνος ἐξ ἐκείνου, ὅπως αἰσθάνεται ὁ θεὸς καὶ ἀφαντὰ ἐπαρχίωτις πρὸς τὸν ἀπαστρέπτοντα ἀξιώματικὸν τῆς Πετροῦπόλεως.

— Ὁ πρίγκιψ αὐτός, διενουρήν, ἐκ τῶν κομψευμένων τῆς πρωτευούσης, θὰ μᾶς κυττάξῃ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ μεγαλείου του...

Τὸν εἶχον ἰδεῖ μίαν μόνον στιγμὴν, ἀλλ' εἶχον παρατηρῆσαι, ὅτι ἦτο εὐεὶδης νεανίας μὲ εὐκαμπτον καὶ ὑψηλὸν ἀνάστημα.

Ἄφ' οὗ περιέτρεξα ἐπὶ τινα χρόνον τὴν αἰθουσαν, ἔστιν τέλος πρὸ τοῦ κατόπτρου, ἐξήγαγον κτένιον ἐκ τοῦ θυλακίου μου, ὅπως δώσω γραφικὴν ἀτάξιν εἰς τὴν κόμην μου καὶ ἐβυθίσθην αἰφνης, ὡς τοῦτο ἐνίοτε συμβαίνει, εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ ἰδίου μου προσώπου. Ἐνθυμούμαι, ὅτι ἡ προσοχή μου ὀδυνηρῶς συνεκτρούτο ἐπὶ τῆς ῥινός μου· αἱ ἀόριστοι καὶ ἀμβλεῖαι γραμμῆαι τοῦ τρυφεροῦ τούτου ὀργάνου οὐδεμίαν μοι προσέθενον εὐχαρίστησιν — αἰφνης εἰς τὸ σκοτεινότερον βάθος τοῦ κρεμαμένου κατόπτρου, ὅπερ ἀντανέκλα σχεδὸν ἅπαν τὰ δωμάτιον, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἐφάνη τὸ ραδιόν ἀνάστημα τῆς Ἐλισάβετ.

Δὲν εἰξέυρω διατὶ δὲν ἐκινήθην καὶ διὰ τί τὸ πρόσωπόν μου διετήρησε τὴν κακὴν του ἑκφρασιν. Ἡ Ἐλισάβετ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ πρόσω, μὲ ἠτένισε προσεκτικῶς, ὕψωσε τὰ ὄφρυς, ἔδρξε τὰ χεῖλη καὶ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοήν, χαίρουσα διότι δὲν παρετηρήθῃ, ὅπισθοχώρησε μετὰ προσοχῆς καὶ σιγᾶ σιγᾶ εἰλκυσε τὴν θύραν.

Ἡ θύρα ἔτριξεν ὀλίγον. Ἡ Ἐλισάβετ ἐπρίγγισε καὶ ἔστη πρὸς στιγμὴν ὡσεὶ ἐμβρόντης... Ἐγὼ καὶ πάλιν δὲν ἐκινήθην... τότε ἔκλεισεν ὅλος διόλου καὶ ἐξηρανίσθη.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ἦτο πλὴν δυνατὴ ἢ ἑκφρασις, ἢ προσέλαβε τὸ πρόσωπον τῆς Ἐλισάβετ εἰς τὴν θέαν μου — ἡ ἑκφρασις αὕτη, ἐν ἣ τόσον ἀνεργῶς ἀνεγινώσκετο ἡ ἐπιθυμία ν' ἀπαλλαγῇ δυσάρεστον συναντήσεως ἢ ταχεῖα ἀκτὴς χαρᾶς, ἢ εἶδον ἐξαστράφουσαν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς, ὅτε ὑπέθεσεν, ὅτι πράγματι ἠτύχησεν ἀπαρατήρητος νὰ διαφύγῃ, ὅλα ταῦτα ἔλεγον σαφέστατα, ὅτι ἡ κόρη αὕτη οὐδαμῶς μὲ ἠγάπα.

Ἐπὶ μικρὸν ἠδυνάτου ν' ἀποστρέψω τὸ βλέμμα μου ἀπὸ τὴν ἀκίνητον καὶ ἀφωνὸν θύραν, ἡ ὁποία πάλιν ὡς λευκὴ κηλὶς ἐφάνετο εἰς τὸ βάθος τοῦ κατόπτρου, ἠθέλον μάλιστα νὰ ρειδίσσω ὀλίγον διὰ τὸν μορφοσμιον τοῦ προσώπου μου, ἐκρέμασα ὅμως τὴν κεφαλὴν, ὡς στρεψα ὄκαδε καὶ ἐπρίσθην ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου.

Ἐπίεζτο, ἐπίεζτο ἡ καρδία μου, ὡστε δὲν ἠμποροῦν νὰ κλαύσω... ἀλλὰ καὶ πρὸς τί νὰ ἐκλαίω;... «Βίβε δυνατὸν! ἐφῶνον ἀπαύστως ἐξηπλωμένος ὡς νεκρὸς μὲ ἑσταυρωμένας τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στῆθους, εἶνε δυνατὸν!»

Πῶς σὲ φαίνεται αὐτὸ τὸ εἶνε δυνατὸν!»

Ἄς μετὰ μακροῦς διαταγμοὺς τὴν ἐπομένην ἡμέραν μετ' ἐσωτερικῆς ἀγωνίας εἰσῆλθον εἰς τὴν γνωστὴν μοι αἰθουσαν τοῦ κ. Ὅσογιν, δὲν ἦμην πλὴν ὁ αὐτός, οἷος ἤμην κατὰ τὰς τρεῖς προηγηθείσας ἐβδομάδας. Ὅλοι αἱ προηγούμενοι ἰδιοτροπίαι μου, ἄς ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ δι' ἐμὲ νέου αἰσθηματος εἶχον ἀρχίσει βαθυμῆδόν ν' ἀποσείω, ἀνεφάνησαν αἰφνης ἐκ νέου, ἔλαβον πάλιν κατοχὴν ἐμοῦ ὡς ὁ ἐπανερχόμενος εἰς τὸν οἶκόν του οἰκοδοστήτης. Καὶ δὲν εἶνε παραδοξόν. Οἱ ἀνθρώποι τοῦ εἶδους μου ἀγονταὶ ἐν γένει μάλλον καὶ διδοῦσι μεγαλειτέρην σημασίαν εἰς τὰς ἀτομικὰς τῶν ἐντυπώσεως ἢ εἰς τὰ θετικὰ γεγονότα. Χθὲς ἔτι ὡνειροπόλων περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀμοιβαίου ἔρωτος, σήμερον δὲ τὴν πρῶταν οὐδὲ στιγμὴν ἀμφέβαλλον περὶ τῆς δυστυχίας μου καὶ παρεδόθην ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν ἀπελπισίαν, καὶ τοι οὐδεμίαν λογικὴν πρόφασιν τῆς ἀπελπισίας μου ἠδυνάμην νὰ ἔχω.

Βεβαίως δὲν εἰμποροῦν νὰ ζηλοτυπῶ τὸν πρίγκιπα Ν. ὅσα δὲ προτερήματα καὶ ἀνεκτίμητο ὄντος, δὲν ἦρκει βεβαίως μία καὶ μόνη ἐμφάνεισι αὐτοῦ ν' ἀποσβέσῃ διὰ μᾶς ἐκ τῆς καρδίας τῆς Ἐλισάβετ τὴν πρὸς ἐμὲ εὐνοϊάν τῆς...

(ἸΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΕΦ).

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Τῆ διευθύνσει τῆς Ἑβδομάδος. Ἐν τισὶ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τῆς πρωτευούσης ἐγένετο προσφάτως λόγος περὶ ἀνακαινώσεώς τινος, ὑπὸ τοῦ κ. Λεοπόλδου Δελίλ ἐν τῇ τῶν Παρισίων ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιγραφῶν γενομένης, καθ' ἣν ὁ ἀββᾶς Βατιλόφ ἀνεκάλυψε πρὸ τινος ἐν Βερατίῳ τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων (Νέας Ἡσπέρου) ἑλληνικὸν χειρόγραφον τοῦ 5' αἰῶνος περιέχον τὸ κατὰ Ματθαίον Εὐαγγέλιον ἀργυροχρόσις (γρ. ἀργυρογραφία) γράμμασιν ἐπὶ πορφυρᾷ μεμβράνης. Ἡ ἀνακαινώσις αὕτη πόρρω ἀπέχει τοῦ ἀκριβοῦς, καὶ μάτην ἠθέλησεν ὁ αἰδέσιμος ἀββᾶς νὰ περιποιήσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεως. Ὄφειλε μάλλον νὰ εἴπῃ, καὶ ὅτω θὰ ἔλεγε καθαράν τὴν ἀλήθειαν, ὅτι εἶδεν ἀπλῶς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρχαῖον χειρόγραφον, οὐχὶ δὲ ὅτι ἀνεκάλυψεν αὐτό. Τῆς ἀνακαλύψεως καὶ περιγραφῆς αὐτοῦ, σὺν τρισὶν ἄλλοις ὁμοίαις, ἡ τιμὴ ὀφείλεται εἰς τὸν σεβασμιώτατον καὶ ἐλλόγιμον μητροπολίτην Βελεγράδων κ. Ἀνθιμὸν Ἀλεξουδρῆν, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1868 ἤδη ἔτους ἐποιήσατο λόγον περὶ τῶν ἐν Βερατίῳ διατηρουμένων τεσσάρων χειρογράφων Εὐαγγελίων ἐν τῷ περισπούδαστῳ φιλοπονηματικῷ αὐτοῦ τῷ ἐπιγεγραμμένῳ: «Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας κτλ. Ἐν Κερκίρα, 1868». Τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο ἔργον τοῦ

σοφοῦ ἱεράρχου δὲν ἔσχυσε δυστυχῶς μέχρι τοῦ νῦν, πικρὸν εἶπειν, νὰ ὑπεκαύσῃ τὸν μιμητικὸν ζῆλον καὶ τὴν εὐγενῆ ἀμιλλαν τοσοῦτων ἄλλων εὐπαιδείτων ἀρχιερέων εἰς τ' ἐλευθέρας καὶ τῆς δούλης Ἑλλάδος ὅπως σπουδάζουσι καὶ αὐτοὶ νὰ περιγράψωσιν ἐκ τῶν ἐνότων ἕκαστος τὴν λαχούσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν. Ἰδοὺ δὲ τι περὶ τοῦ προκειμένου χειρογράφου ἀναφέρεται ἐν σελ. 114.

(Β.)

Ἄλλοτε παναρχαῖον Εὐαγγέλιον περιέχον τὸ κείμενον τῶν δύο Εὐαγγελιστῶν Ματθαίου καὶ Μάρκου, εὐρίσκειται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀγίου Γεωργίου τῆς αὐτῆς Συνοικίας (δηλ. τοῦ Κάστρου Βερατίου) αἱ λέξεις τοῦ κειμένου εἰσὶν ἀργυροχρωμασμέναι ἐπὶ περγαμνῆς χρώματις βυσσιννοειδοῦς βαθέος, τὰ δὲ ἀρκτικά τούτων γράμματα ὑπάρχουσι κεχαραγμένα ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, στοργγγύλα (1).

(1) Ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν δύο πλακῶν ὑπάρχει γεγραμμένη, γραμμασιν ἐποχῆς ἀρχαίας ἢ ἐξῆς εἰδήσις: «Βλέπετε οἱ ὁρῶντες τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου οἰκειόχερα γράμματα τοῦ παρόντος τούτου Εὐαγγελίου, ὅντος αὐτοῦ εἰς Ἀντιόχειαν τὴν αὐτοῦ πατρίδα, ὑπάρχοντος αὐτοῦ διακόνου τοῦ Εὐαγγελίου. Μέχρι γούν τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγράφοντο πρὸς πολλῶν τὰ λυτὰ γράμματα, πλὴν δὲν ἐφθασεν ἵνα τοιῆθ τὰς δυνάμεις τῶν γραμμάτων διὰ χρυσοῦν σημεῖων, ἠγουν ὄσσιας, βαρείας, περισπωμένης, δασείας καὶ φιλάς. Ἐπειδὴ γούν κομμάτια ἦσαν τὰ τεσσαρα Εὐαγγέλια, τὸ γούν παρὸν Εὐαγγέλιον Ματθαίου καὶ Μάρκου ἐστίν, ὁ δὲ Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης ἐχάθη τὸ τοιοῦτον κομμάτιον ὁ γὰρ κτήτωρ τοῦ Θεολόγου ἔφερε ταῦτα ἐν τῇ Μονῇ αὐτοῦ ἐνεκεν θεᾶς καὶ θαύματος μόνον εἰς τιμὴν τοῦ Ἁγίου Χρυσοστόμου καὶ εἰς ἐνδείξιν τοῦ πόθου αὐτοῦ, ὃν εἶχε πρὸς τὸν Χριστόν ἢ δὲ κατὰλυσις τοῦ παρόντος Εὐαγγελίου γέγονεν οὐν κάποι' ὅτε ἐκούρσεσαν τοῦ Θεολόγου βιβλία Φράγγοι λεγόμενοι Καμπανέσιοι. Ὅρατε βαρῆν τῶν χαρτίων ἐξαισίον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐμόρφωσιν τῶν γραμμάτων; ἀλλὰ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεολόγου τὸ γραφέν ἐν τῇ Πάτρίῳ λυτὰ εἰσι τὰ τούτου γράμματα, καθὼς τοῦτο εἰσορακα οἰκειοῖς ἐμοῦ ὀφθαλμοῖς ἐν τῇ Ἐφέσῳ.»

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὰ μὲν περὶ Χρυσοστόμου ἐν τῇ σημείωσει ταύτῃ ἀναφερόμενα εἰσὶν ὅλως ἀνυπόστατα· κτήτωρα δὲ τοῦ Θεολόγου ὑπονοεῖ τὸν δειον Χριστοδούλον τὸν ἀνεγείραντα τὴν περιώνυμον μονὴν τῆς Πάτμου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὅτι δὲ Φράγγοι κατὰ τὰς σταυροφορικὰς ἐκστρατείας ἐπέδραμον πολυλάκις τῇ μονῇ ταύτῃ, τοῦτο ἰκανῶς μαρτυρεῖται ἐξ ὧν ἐδημοσίευσεν Ἀδῶν ἐν τῇ πέρυσιν ἐκδοθείσῃ Ἱερᾷ Ἀκολουθία τοῦ δαίου Χριστοδούλου.

Ἰμέτερος
I. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΑ

Ἦτο ἡ ἐπιστήμη μουστικισμοῦ πέπλον περιβεβλημένη ἦτο κτήμα ὀλιγίστων, καὶ ἀν τις ἐκτὰς τοῦ εὐαριθμοῦ τούτου κύκλου ἐτόλμα ν' ἀναμιχθῇ, κατεδιώκετο ὡς ἱερόσυλος.

Ἡ ἐποχὴ αὕτη πρὸ πολλοῦ ὤχητο ἀπιούσα. Ἡ ἐπιστήμη σήμερον εἶνε κτήμα πάντων μετ' οὐ πολὺ δὲ θὰ εἶνε καὶ πασῶν. Ὁ Θεὸς δὲν φοβεῖται ἤδη τὴν ἐπιστήμην καταγινομένην νὰ κατανοήσῃ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ καὶ ὀλίγον ἐνδιαφέρεται ἂν ὅ,τι λέγεται σήμερον ζωὴ ὀνομασθῇ ποτε ἠλεκτρισμός ἢ ἄλλο τι. Εὐλογεῖ τοὺς Προμηθεῖς ἀστρονόμους κλέπτοντας τὸ πῦρ ἐκ τῶν οὐρανῶν, οὐδ' ἔχει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ ἀετοὺς κατατρώγοντας τὴν καρδίαν τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου.

Ἡ νομικὴ ἐπιστήμη δὲν εἶνε πλὴν εἰς χεῖρας ποντιφικῶν στιγματιζόντων τοὺς Φλαβίους, διότι — κατὰ τὴν ἑκφρασίαν τῶν — prostituissent τὸ δίκαιον· πολυάριθμοι δὲ κεραμοῦργοι ἐκ τοῦ φιλογεροῦ χαμυλίου ἐξαποστέλλουσιν εἰς σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν τε καὶ δούλην τὰ πολυεῖδη προίοντα τῆς βιομηχανίας τῶν.

Παρ' ἡμῶν μόνον οἱ ἀρχαιολόγοι ἐνέμενον εἰς τὰ πάτρια, ἐξαγριούμενοι ὁσάκις ἐτόλμα τις νὰ ἀναμιχθῇ, εἰς τὰ ἀρχαιολογικὰ τῶν.

Ἐργαφον καὶ ἀνεγίνωσκον δι' ἑαυτοῦς καὶ ἀλλήλους, ἐδέχοντο ἀμοιβαῖα συγχαρητήρια, οὐδένα ἠνώχλων καὶ οὐδεὶς τοὺς ἠνώχλει.

Ὡς ἐκ τούτου ἐγεννήθη γενικὴ τις ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ἀποθεωθεῖσα διὰ τῆς ῥήσεως ὑπουργοῦ τινος τῆς παιδείας, εἰπόντος ποτὲ πρὸς τοὺς παραπονεθέντας διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἱστορικῶν λόφων «Ἀφήστε, ἀδερφε, τὸν κύσμο νὰ χτιζῇ σπιτία!!...»

Ἄγαθὴ τύχη. Ἐν τῇ «Νέᾳ Ἐφημερίδι» τῆς 10 Ἰουλίου ἀνέτειλεν «ἀρχαιολογικὸν δελτίον τοῦ μηνὸς Ἰουλίου 1885» διαφωτισάν ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ ἴδωμεν τὸ πρῶτον φιλελευθερον βῆμα τῶν τὰ ἀρχαιολογικὰ ἡμῶν πράγματα ἰθυσόντων.

Κατ' αὐτὸ, κατὰ τὸν μῆνα Ἰουλίον, εἰσῆχθησαν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Γενικῆς ἐφορείας ἄ. τὰ ἀποκαλυφθέντα κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς σχολῆς ἐπὶ τοῦ Πτώφου τῆς Βοιωτίας ἐνεργηθείσας, καθ' ἃς πλὴν τῶν γνωστῶν ἦδη ἀγαλμάτων, ἐπιγραφῶν, ἀγγείων κλ. ἀπεκαλύφθη καὶ δλόκληρος ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ναὸς δωρικὸς, περιπτερος καὶ ἄνευ ὀπισθοδόμου β'. τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Σλειμαν, κατὰ τὰς ἐν Τύρυνθι ἀνασκαφὰς εὐρήματα, γ' ἐπιγραφή τις ἐνταῦθα εὐρεθεῖσα καὶ δ' ἀγαλμάτιον Κυβέλης μεταγενεστέρων χρόνων κατασχεθὲν ἐν Πειραιεῖ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ δελτίον, παρὰ τοὺς Δελφούς ἀνεκαλύφθησαν ἀρχαῖοι τάφοι, παρὰ τὴν Χαλκίδα τριγωνικὸν βάθρον ἀγάλματος μετ' ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς βουστρο-

φῆδόν γεγραμμένης, ἀκέφαλον ἀγάλμα γυναικὸς φυσικοῦ μεγέθους, ὅπερ — τι ἀτυχῆς αὐτὸ τὸ γυναικῆστον φύλον! — ἔθραυσαν εἰς τὰ δύο οἱ εὐρόντες, ἐλπίζοντες, οἱ ἀπειροὶ ὅτι ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ στήθους... ἠθαυροῦς!...

Παρὰ τὴν Χαλκίδα ἐπίσης εὐρέθη ἐπιτύμβια πλάξ φέρουσα τὸ ὄνομα Κλεόνικος Φειδίου.

Παρὰ τὴν Μαντίνειαν ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖος ἐνεπίγραφος τάφος συληθείς ὑπὸ τοῦ φιλαρχαίου ἐργολάου. Τέλος ἐν Λομοκῷ εὐρέθη ἐπίσης ἐπιτύμβια πλάξ ἐνεπίγραφος καὶ μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως.

Ὁ μόνος Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος, ὁ πολυπράγμων καὶ σπουδαιότατος «Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως» ἐν παραστάσει τοῦ ΙΕ' τόμου (ἀρχαιολογικῷ δελτίῳ) ἐδημοσίευσεν ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας καὶ μελέτας τοῦ διαπερσοῦς λογιῶν κ. J. Mordtmann καὶ τοῦ ἡμετέρου πλῆρου ἀμκῆς καὶ μέλλοντος ἀρχαιοδίδου κ. Α. Παπαδοπούλου Κεραμείας.

Καὶ ὁ μὲν κ. Mordtmann ἐδημοσίευσεν «Ἐπιγραφὰς Θεσσαλίας», «Ἐπιγραφὰς τῆς ἐπαρχίας τοῦ Πόντου», «Κριτικὰ ἀναλκτα εἰς ἐπιγραφὰς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας», «Ἀνάμικτα» καὶ «Ἐπιγραφὰς ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας».

Ὁ δὲ κ. Παπαδόπουλος «Προσθήκας εἰς τὰ σωζόμενα τῶν ἀρχαίων μετρολόγων ἐξ ἄρμενικῶν πηγῶν», «Ἐπιγραφὰς τῆς νήσου Λέσβου», «Ἐπιγραφὰς διαφόρων μερῶν» καὶ «Ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου!».

Κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἐορτὴν τῶν Γάλλων ἐγένετο ἀποκαλυπτριανίον ἀνδριάντος τοῦ Βολταίρου στηθέντος ἐν τῇ πλατείᾳ Μαλακᾶς. Ὁ Βολταίρος παρίσταται ὀρθὸς στηρίζόμενος ἐπὶ τῆς παροιμιώδους βάθρου τοῦ ὑπὸ σινάκην μακροδυστρον φαίνεται τὸ ἰσχνὸν καὶ ἀδρὸν πρόσωπόν του. Τὸ ἐπὶ τῶν χειλέων του μεδίωμα δεκνύει εἰρωνεῖαν ἄρα καὶ γλυκύτητα. Ἀδῶν πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀπῆγγελλεν ὁ διάσημος δραματικὸς Σαρδῶν. — Ὁ πρῶτος τόμος τῶν ἀνεκδοτῶν ἔργων τοῦ Βίχτωρος Ὀδῶν θὰ δημοσιευσθῇ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον.

Ὁ μέγας ἐν Λονδίῳ βιβλιοπώλης Quaritch ἀναγγέλλει τὴν ἐκδοσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἰακώβου Weale, Bibliographia liturgica: missalia ecclesiarum et ordinum. Τὸ βιβλίον τοῦτο θέλει περιλαμβάνει τὰς λειτουργίας πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πάντων τῶν θρησκευτικῶν ταγμάτων. Προσιτιθῆσεται δὲ ὡς ἐπιμέτρον 1) κατὰλογος χρονολογικὸς πασῶν τῶν πρὸ τοῦ 1531 τετυπωμένων λειτουργῶν, 2) ἀλφαριθμητικὸς πίναξ τῶν τυπογραφῶν καὶ ἐκδοτῶν λειτουργῶν καὶ 3) ὄλων τῶν πόλεων, ἐν αἷς ἐδημοσιεύθησαν λειτουργίαι.

Κατ' αὐτὰς ἐκδοδοταὶ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Ρά-

1 Τὸ ὑπὸ τοῦ Hamdy-bey διευθυνόμενον ἤδη ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον Κωνσταντινουπόλεως καθ' ἐκάστην εὐρύνεται καὶ πλουτίζεται δι' ἀρχαιοτήτων Ἀσσυριακῶν, Ὀμηρικῶν, αἰγυπτιακῶν, Ῥωμαϊκῶν καὶ μάλιστα Ἑλληνικῶν, ἐπιγραφῶν μετακομιζόμενων ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ κράτους ἐπαρχιῶν. Ἡ ἀντιγραφή ἢ ἐν γενικῷ καὶ ἰδίῳ ἔργῳ καταγραφῇ τῶν ἐπιγραφῶν ἀνετίθη ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆ κ. Παπαδοπούλου.

δὲν ἡ κοινωβουλευτικὴ ἱστορία τῆς τελευταίας πεντηκονταετηρίδος. — Τὸ ἐν Χαρτοῦμ ἡμερολόγιον τοῦ Γερβάνου, ὁπὴρ ἐτυκῆθη ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πωλεῖται ἀντὶ 1 γουάνια ἀνατυπῶται ἐν Ἀμερικῇ καὶ θίλει πωλεῖσθαι ἀντὶ δύο δολλαρίων. Τὸ αὐτὸ θίλει γείνει καὶ διὰ τὴν ἀνατύπωσιν τῆς Βρετανικῆς ἐγκυκλοπαιδείας, ἧς ἡ ἀπόκτησις ἀποβαίνει δυσχερῆς διὰ τὸ ἰσχνὸν βαλλάντιον τοῦ λογίου. Ἀμερικανοὶ ἐκδοταὶ θέλουσιν ἀνατυπῶσαι τὸ πολὺτιμον τοῦτο σύγγραμμα ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆς.

Ἡ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ Εἰς τὸ προσεχῆ. H MONH TOY APKADIOY

Πολὺ πρὸ τῆς ὀλοκαυτώσεως, ἦτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου τοῦ 1866, ὁ Παῖς τῆς Ρεθύμνης ἐμήνησεν εἰς τὸν Ἠγούμενον καὶ εἰς τοὺς Συμβούλους τῆς Μονῆς νὰ ἀποπέμψωσι παράτα τὴν ἐπιτροπὴν ἄλλως ἠπειλεῖ ὅτι ἠθέλει ἐκστρατεύσῃ καὶ καύσῃ καὶ καταστρέψῃ ἀρδὴν τὴν Μονήν.

Ἐρῖς δὲ τότε καὶ φιλονικία σφοδρὰ ἠγέρθη μεταξύ τοῦ Ἠγούμενου καὶ τῶν δύο Συμβούλων, τῶν μὲν ἐπιζητούντων τὴν ἀποπομπὴν καὶ ἀναχώρησιν τῶν ἐπιτρόπων, τοῦ δὲ Ἠγούμενου ἀρνούμενου καὶ δυσχυρίζομένου, ὅτι ἡ τοιαύτη πράξις ἦτο ἀντεθνικὴ καὶ προδοτικὴ.

Κατὰ συγκυρίαν εὐρέθημεν καὶ ἡμεῖς τότε ἐκεῖ, ὅτε ἐπιτετιμένης τῆς φιλονικίας, ἠκούσαμεν τοῦ Χατζῆ Νεοφύτου λέγοντος μετὰ τόνου πρὸς τὸν Ἠγούμενον.

«Νὰ φύγῃ, Γούμενε, ἡ ἐπιτροπὴ εὐθύς, γὰρ θὰ μᾶς κατηγορήσουν ὅτι ἐκάψαμε τὸ Μοναστήρι ἐξ αἰτίας τῆς».

Ὁ δὲ μὲ φωνὴν δυνατὴν καὶ βροντώδη ἀπήντησε.

«Φύγε σύ, ἂν φοβᾶσαι, μὰ ἡ ἐπιτροπὴ δὲν φεύγει».

Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἐπέμενε ἀναφέρων τὴν κατηγορίαν, λέγει πρὸς αὐτὸν ἐκ δευτέρου.

«Νεόφυτε, Νεόφυτε, γὰρ ζᾶνοιξέ με καλὰ, κί' ἀφοῦκροῦ μου».

«Σὲ ζᾶνοιγῶ, Γέροντα, λέγει ὁ Νεόφυτος». Καὶ δεκνύων ὁ Ἠγούμενος μὲ τὸν δάκτυλον.

«Τὰ βλέπεις κ'εἶνα τὰ μαῦρα κάρβουνα, ὅπου εἶναι ἀπὸ τὰ εἰκασίενα ἐκεῖ εἰς τῆ μέσοδοκαστράϊς;»

«Μάλιστα, τὰ θωρῶ».

«Μὲ κείνανὰ τὰ κάρβουνα θὰ τοὺς μουτσω εἰς τὸ πρόσωπο ἐκείνου ὅπου θὰ με κατηγορήσουν πῶς ἐκάψα τὸ Μοναστήρι χάριν τῆς ἐλευθερίας τῆς Κρήτης καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Γένους μας.»

«Ἄ! τὸ λοιπὸς, Γούμενε, σὰν ἔχῃς τέτρα ὄρεξι, βάσταξέ το δυνατὰ, μ' ἐκεῖ ποῦ θ' ἀποθάνῃς ἐσύ, θ' ἀποθάνω κ' ἐγὼ, κί' ἄς εἶναι μαγάρη κί' αὔριο.»

Ἐσπερον δὲ πάλιν, ὅτε μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βαφῆ ἦλθεν ὁ Μουσταφᾶς εἰς Ρεθύμναν, ἔγραψεν ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὸν Ἠγούμενον, ἀπαίτην ὑποταγῆν καὶ ἐπιτάσσων παραχρῆμα τὴν παράδοσιν τῶν ὀπλῶν, ἄλλως ἠπειλεῖ τὴν ἐξαφάνισιν αὐτῶν καὶ τὴν τελείαν καταστροφὴν τῆς Μονῆς. Οἱ δὲ ἀνευ ἀναβολῆς ἀπήτησαν ὀμοθυμῶς ταδε.

«Ο ὄρκος καὶ τὸ σύνθημα ἡμῶν εἶναι, Ἐνωσις τῆς Κρήτης μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἢ θάνατος, καὶ πλέον τούτου δὲν θέλομεν νὰ ἀκούσωμεν τίποτε ἄλλο.»

Τότε λοιπὸν ἐξεστράτευσεν κατ' αὐτῶν μετὰ εικοσιδύο χιλιάδων στρατιωτῶν, τριακοσίων ὄντων, ὡς εἰρηται, τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ μαχητῶν.

Ἀρχαίῳ δὲ τοῦ ἀγῶνος ἐπευσαν οἱ ἐξῆς Ἀρχηγοὶ καὶ Καπεταναῖοι τῶν περὶ τὴν ἐπαρχίαν, καὶ ὅτι μὲν ἐγγύς ἔφθασαν ἀμέσως, ἀλλ' ὅτι δὲ μακρότερον κατόπιν καὶ ἄλλοι τελευταῖον.

Οἷον ὁ γενικὸς ἀρχηγὸς Π. Κορωνάτος, ὁ Ἐμ. Παπαμαρουλιανός, ὁ Σγουρός, ὁ Πάτερως, ὁ Φωτάκης, ὁ Κατσαντώνης, ὁ Δασκαλάκης, ὁ Μασλιός τῶν Μελύμπων, Συμεὼν ὁ Ἠγούμενος Ἀσωμάτων, ὁ Βαβουρής κλ.

Εἶχον δὲ σχέδιον ἐκ τῶν προτέρων τὸ ἐξῆς. Ἄν δηλαδὴ ὁ Πασαῶς ἐπιμύνη εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ Ἀρκαδίου, μέρος μὲν ἐκ τῶν Καπετανιῶν τούτων θὰ μείνη ἵνα τὸν ἀσπαζολῇ περὶ τῆς Μονῆς, τὸ δὲ πλεῖστον μέρος αὐτῶν νὰ ἐπιτεθῇ ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτοῦ κατὰ τῆς πόλεως Ῥεθύμνης καὶ οὕτω νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ. Ἀλλ' ὅμως βροχὴ ῥαγδαία καὶ ἀδιάκοπος μεταβλήθησα δ' εἶτα εἰς χιονώδη θύελλαν, ἐξ ἑνὸς μὲν κατέστησεν ἀχρηστα καὶ ἀνοφελῆ τὰ ἐν γῆραί τε τότε ὄπλα, ἐξ ἄλλου δὲ πόταμοι ἀδιάβατοι καὶ χειμαρροὶ ὀρηκτικοὶ, ἀπέκοψαν τὴν μεταβάσιν τῶν ἡμετέρων, καὶ πᾶσαν κίνησιν καὶ πολεμικὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, ἀπέκλεισαν· συνεπῶς ἐπῆλθε διάλυσις, καὶ τὸ προρηθὲν σχέδιον ἐματαιώθη.

Ἐν τούτοις, ἐνῶ οἱ εἰς τὴν μάχην προσδραμόντες ὀπλαρχηγοὶ ἴσταντο κάθυνοι καὶ ῥιγούντες ἐπὶ τῆς χιόνος μὲ χεῖρας παγωμένας, ἐθεῶντο δὲ κλαίοντες καὶ ἀγωνιώντες τὴν φρικτὴν πάλην τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ ἐκ τῶν περὶ τὴν ἄλυσιν, ἐνθα ἡ θύελλα περιστρέφετο σφοδρότερα καὶ τὸ ψῦχος ἦτο δριμύτερον, τοῦ εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεγομμένας ὑπωρείας καὶ πεδιάδας· καὶ ἐπειδὴ προέβλεπον ἀφεικτικῶς τὴν ἀπώλειαν πολυτίμων συγγενῶν καὶ φίλων, ἐθρήνουν, ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ παράσχωσιν αὐτοῖς βοήθειαν.

Οἱ ἐν Ἀρκαδίῳ μαχηταί, χαίροντες ἐφάλλον. Καὶ οἱ μὲν ἱερωμένοι μετὰ φωνῆς ἠχηρᾶς ἤδον τὰ ἐξῆς τροπάρια. «Δύει τὰ δεσμά, καὶ δρόσίζει τὴν φλόγα ὁ τρισσφεγγὴς τῆς θεαρχίας τύπος κτλ.»

«Ἀρματὴλατὴν Φαραὼ ἐβύθισέ ποτε Μωσαϊκῆν ῥάβδον σταυροτύπως πλήξασα κτλ.»
«Ἀνελήθησεν ἐν δόξῃ, Χριστὸς ὁ Θεός, χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς τῆ ἐπαγγελίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος» καὶ ἄλλα παραπλήσια τούτοις. Οἱ δὲ λαϊκοὶ ἄνδρες ἐτραγῶδουν παίζοντες καὶ γελῶντες τὰ ἐξῆς συνήθη ᾄσματα.

Χαίρεστε ἄντρες, χαίρεστε, χαίρεστε, Πολιμαρχοὶ μὲ τούτῃ ἡ μέρα θὰ γραφῇ, καὶ πάντα δόξα θεῷ· γιὰτὶ κ' ἐν ἀποθάνωμ ἀπὸ τὰ κούκἀλά μας θανατώθη ἡ λευθεργία, καὶ μὴ τὰ ἀφατὰ μας. θὰ ποιεῖται, καὶ θὰ θραφῇ, σὺν λεμονιᾷ θείῃσιν ὀπουναὶ τὸ πεθύμνιο μας, κ' ἄς βρεῖται, κ' ἄς χιολισῇ.

Δὲν τὴ βαστῶ γῶ τὴ σκλαβὶκ' ἐ τὸ κόσμιο τὸν ἀπῶν καὶ τῶν πρίκα μου νὰ ζῶ, χαρὰ μου νὰ ποθῶναι· κ' οἱ κατοβελιτῆδες μου χαρ' ἄλλη νὰ μὴ ἴδοσσι, παρ' ὅτ' ἐνὶ ψυχομαχίᾳ νὰ στέκωνται νὰ θεωροῦσι. Χαίρεστε, ἄντρες, χαίρεστε, χαίρεστε, παλληκάρια, μὰ ὁ πόλεμος ἰδῶθηκε τ' ἄντρες κ' εἰς τὰ λιν· τῆρια,

δὲν πολεμοῦν οἰφορδοκοί, μὴδ' οἱ γιανμαθροποί, ποδ' λαυφτακοῦν, ἐ τὰ βούρβουλα μέσα ἐ τὸ κατῆραπότη.

Κ' ἴσεται, ἐχθροὶ πρικίνεστε, ἀντι; γιὰ νὰ χαρῆτε, μὰ κείνα ποῦ κατέγετε, δὲ θὰ τὰ θαναθῆτε, τ' ἄρματα δὲ τὰ δίδομεν, κ' ἴντα, καὶ πᾶρτε τὰ, μὰ οὐσὶ θινὰ μούστειτε γιὰ δὲ περνατε ντρέτα.

Ἄλλοι δὲ ἄλλοι ἐχαριεντίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες·

Γιμίξε, Γιάννη, καὶ χτύπα τ' ὄχθροῦς σου, κ' ἔχε τὴν ἔγνοια καὶ τ' ἀπατοῦ σου. Παῖζο, Πιωργάκη, δὲν ἀνατόνω, διαλίγω, ὡς θέλω, κ' ὄσχοιο σκοτόνω.

Ἄλλοτε πάλι εἰρωνεύοντο καὶ ἐνέπαιζον τοὺς ἐχθρούς.

«Στάσσο Ἀγᾶ, νὰ σοῦ δώσω ἕνα κάστανο, νὰ πηχῆς τὸ καϊβέβ σου, μὰ σέβου, μὴ σὲ κάψῃ γιὰτὶ καίσει.»

Καὶ συγχρόνως ἔρριπτε κατ' αὐτοῦ τὴν σφαίραν.

Ἐκαθ' οἱ; καὶ ἔπεσε; δὲ φταίω γῶ εἶπα σοῦ το.

Ἄλλοτε πάλι εἶπε:

Δόσε καὶ εἰς τὸ Μεμέτη ἕνα κουλουράκι. Νὰ το, ἔδωκα τοῦ το. Ἐπῆρῆν το; ἐγόνάτισε καὶ θαρρῶ πῶς τὸ χάρτηκε.

Ἄλλοτε δὲ οἱ πάλαι γνωστοὶ ἐκάθον ἐν τῇ μάχῃ ἀλλήλους εἰς ὀμιλίαν.

Δὲ μοῦ λές, Χουσεὴν ἀγᾶ, ἦντα θὰ τὰ κάμετε τ' ἀκαίλ' ποῦ βγάνετε; ἔχουνε μπρέ, πολλοὺς γεθούσε;

Οὕτως δὲ προσποιεῖται ὅτι δὲν ἐννοεῖ τί τὸν ἐρωτᾷ, καὶ δὲν ἀπαντᾷ εἰς τούτο, ἀλλὰ κάμνει ἄλλην ἐρώτησιν τῆς ἀρεσκείας του.

Δὲ τὴ χροτάσσει, μπρέ, Κωσταντῆ, τὴ πείνα ἀκόμη νὰ μούστειτε; Φχιού τ' ἀποῦ θὰ μούστει ἀπὸ τσοὶ δασ μας, ἀγᾶ, ἦλθε, μπρέ, ὁ καιρός: ποῦ θὰ μούστειτε κ' εἶσι ο' ἔμα:

«Ἄντε δὲ καὶ θὰ ἴδομε» μὲ τὸ βασιλικὸν ἀσκέρι θὰ τὰ βγάλει οὐσὶ μπρέ, Κυπλοῦτοι; Σουπλοῦτοι, καληκωμῶν ἴμετ, σὰς ἰθάλας ἐ τὸ κατῆφορο, καὶ πᾶσι πλιδὸ, ἰπῆραμὶ σὰς μπροστᾶ, μπρέ κουστοδὸβλίδες.

Ἄντε, ἀκρίθᾶ κρὶθὰ θὰ πληρώσετε ὅπου κ' ὀπου. Σὰς φράνω γῶ, μοιραμὰ μου, τὴ χέρα μου ἐ τὸ κρέα σας, ἐτὶ κ' ἐν ἔλθε βετέρα δὲν μὲ γνολίζει, φθάνει μὲ ν' ἀποθάνω τιμημένα κ' ἀντίστικα.

Τέλος δ' ὠφελήθη ὁ Πασαῶς: ἐκ τῆς ἐπιλοποῦσης καταιγίδος, ὡς εἰρηται, ἀναγκασάσης τοὺς ἡμετέρους εἰς ἀπραξίαν, ἐθεσαν εἰς κίνησιν ἀπαντὰ τὰ τάγματα καὶ τοὺς ἀτάκτους τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ ἐν Ἀρκαδίῳ εἶχον κατακαίψαι δύο μεγάλας ὑπόνομους, τὴν μὲν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν θύραν, ἐνθα τὸ τεῖχος ἦτο ὑψηλότερον, ἐν ἧ ἔθεσαν δώδεκα κιβώτια πυρίτιδος, τὴν δὲ ἐτέραν πρὸς τὴν δυτικὴν θύραν, ἐν ἧ ἔπτα μόνον κιβώτια πυρίτιδος ἔρριψαν. Ἡ μάχη ἐξηκολούθει πεισματώδης πάντοτε τὰ δὲ τάγματα κατὰ στιβάδας ἔκαμον ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους· ἀλλὰ τὸ σφοδρὸν καὶ ἀδιάκοπον πῦρ τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ ἀνεγαίτιζεν αὐτὰ καὶ ἠνάγκαζεν εἰς ὑποχώρησιν. Οἱ ὀθωμανοὶ στρατάρχει βλέποντες ὅτι τὰ ὄρενὰ αὐτῶν πυροβόλα μικρὰ καὶ σχεδὸν ἀνε-

παίσθητον ἐπέφερον βλάβην εἰς τὴν Μονὴν, μετέφερον ἐν σπουδῇ ἐκ τοῦ φουρούρι Ῥεθύμνης μεγάλῃς ὀλικῆς πυροβόλα, εἰς τῶν ὀποιῶν τὴν δύναμιν τὰ τεῖχη τῆς Μονῆς δὲν ἦσαν πλέον ἰκανὰ ν' ἀνθῆξωσι. Τέλος ἡ Μονὴ περιεκυκλώθη, αἱ σφαῖραι τῶν τηλεβόλων διασταυροῦμεναι ἐπὶ τῆς στέγης τῶν κελλιῶν ἔθρουον καὶ διεπέραν αὐτὴν, καὶ οἱ ἐχθροὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν προσήγγισον εἰς τὴν Μονήν.

Τότε οἱ ἐν Ἀρκαδίῳ ἰδόντες τὸ ἀδύνατον τῆς σωτηρίας των, ἠλάττωσαν τὸ πῦρ εἰς τὸ μέρος, ἐνθα ὑπῆρχον αἱ ὑπόνομοι. Οἱ δὲ ἐχθροὶ λοξοδομοῦντες ἤρχοντο σωρηδὸν νὰ προφυλαχθῶσιν ἐκεῖ καὶ νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν ἀσέπην τοῦ ὑψηλοτέρου τούτου τεύχους, ὑπερ ἐθεώρουν, ὡς ἀφουρήτον, καὶ οἱ πασαδες ἰδόντες ὅτι οὗτοι μένουσιν ἀπρόσβλητοι ἐκεῖ, διέταξαν ἀμέσως τὴν τελευταίαν καὶ ἀποφασιστικὴν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἐφοδόν, δι' ἀλλαλαγμῶν φοβερῶν καὶ αἰλιγγίων, τῶν τηλεβόλων ἠχοῦντων κεραυνοβόλως ἐφόρμησαν σφιγρὸν τότε ἀπαντες οἱ ἐχθροὶ. Ἄμα δὲ τῇ προσεγγίσει τῶν ἐφορμώντων, ἡ πυρίτις ἀνεφλέθη, καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἐπέσεν ἀχώριστον, ὡς μία πλάξ καὶ ἐσκέπασεν ἐς εἰς πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν σκίαν αὐτοῦ τεθνήσας, εἰς ἀποστασιν ἐξήκοντα βημάτων, αἱ δὲ προσκολλημένα οἰκίαι ἐτινάχθησαν θρύμματα πέτραι καὶ ξύλα εἰς ἀπόστασιν ἑνὸς περὶπου μιλίου.

Συγχρόνως δὲ ἐτέθη πῦρ καὶ εἰς τὴν ὑπὸ τὴν δυτικὴν θύραν ὑπόνομον, ἀνω τῆς ὀποιᾶς ἔκειτο ἡ οἰκία τοῦ ἡγουμένου καὶ ἐν ἧ ἵστατο τότε μαχόμενος. Ἀτυχῶς ἐνεκα ὑγρασίας, ἐπειδὴ ἦτο πλησίον δεξαμενῆς, δὲν ἀνεφλέθη ἡ πυρίτις.

Ἐξαιτίας δὲ γενομένου ἐκ τῆς ἀποτυχίας τῆς ἀναφλέξεως ὁ ἡγούμενος, ἐσπευδε νὰ κατέλθῃ μετ' ἀνημμένου δαυλοῦ εἰς τὴν ὑπόνομον· ἀλλ' ἤδη οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσπηδήσει ἐκ τοῦ ῥήγματος τῆς ἀναφλεχθείσης ὑπόνομου, καὶ σφαγῇ, κοπετοὶ καὶ θρηνοὶ ἐπλήρουν τὴν Μονήν, παρὰ μικρὸν δὲ συνελάμβανον καὶ τὸν ἡγούμενον. Ἄλλ' οὕτως, ἵνα μὴ συλληφθῇ ζῶν, ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν ἐκεῖ παρατυχοῦσαν γυναῖκα, ἣτις καὶ ἐπέζησε, τὸ περιάμμα του, διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἐκένωσε τὸ ἔτερον αὐτοῦ πιστόλιον κατὰ τοῦ προφθάνοντος Τούρκου, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς ἐπυροβόλησεν εἰς τὸ ἴδιον στήθος καὶ ἐπεσεν ἀπνους κατὰ γῆς. Ἡ κεφαλὴ ἀπεκόπη ἀμέσως, τὸ σῶμα ἐγυμνώθη καὶ κατέστη ἀγνώριστον.

Ὅτε δ' ἡμεῖς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ἐχθρῶν εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Μονήν, εἰς τὴν πρῶν ὑπερῶν αὐτῆς, ἀνεγνώρισε τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἐκ τῶν ὑπὸ τὰ γόνατα περιδεμάτων, ἅτινα εἶχε.

Σὺν τούτοις ἀναφέρομεν καὶ τὸ ἐξῆς σπουδαῖον περιστατικόν. Τὴν προτεραιὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν τῆς νυκτός, συνῆλθον ἀπαντες οἱ ἐπιφανεστάτοι τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ, ἦτοι ἐπίτροποι, ὀπλαρχηγοὶ καὶ σύμβουλοι τῆς Μονῆς εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἡγουμένου, ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου τῆς ἐπομένης.

Ὁ Μελισσώτης, ἀνὴρ λόγιος καὶ πατριώτης ἀριστος, πληρεξούσιος δ' ἐν τῇ ἐπατατικῇ Συνέλευσει, μετὰ μακρὰν συζήτησιν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ ὀπλαρχηγῶν ἔλαβε τὸν λόγον καὶ φέρων πολλὰ παραδείγματα, τὸ τοῦ Μεσολογγίου, τὸ τοῦ Φαλήρου, τὸ τοῦ Σεπαστέρου, τὸ τοῦ Διάκου καὶ τὸ τῆς Γραβιάς κλ. ἐνίσχυσεν εἰς τὴν ἀποφασίαν τῆς ἀντιστάσεως, ἐθέρισε δὲ τὸ αἰσθημα τῶν μαχητῶν, ἐπιπροσθέτων ὅτι ἐκεῖνα τὰ ἔθνη μεγαλοφυῶσι καὶ κρίνονται ἀξία ἐλευθερίας, ἅτινα ἠτύχησαν νὰ ἔχουν ἀνδρας πρὸς εἰς τὸν ὄρω τῆς Πατρίδος ὄρκον καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τοῦ ὑπερ αὐτῆς καθήκοντος. Ἡ πρότασις του, τοῦ νὰ ἐμμενῶσι θαρραλέως εἰς τὸν πόλεμον, ἐγένετο μετὰ μεγάλης ἐπευφημίας δεκτῆ.

Τότε δ' εὐθὺς ἐδήλωσαν δύο ὀπλαρχηγοὶ ὁ Παπακρηνιώτης, ὁ Κούβος καὶ εἰς τῶν στρατιωτῶν (ὁ Ἀδάμης Παπαδάκης δι' ἄλλαλαγμῶν) ὅτι θὰ ἐξέλθουν καὶ θὰ διέλθουν διὰ μέσου τῶν ὀρεινῶν τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὰς περὶ τὴν ἐπαρχίαν καὶ καταστήσῃσι γνωστὴν τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόφασιν των, ὑπέσχεοντο δὲ νὰ ἐπανέλθωσι τὴν αὐτὴν νύκτα καὶ πρὸ τῆς αὐγῆς.

Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐθεώρησάν τινες ὑπεράγαν τολμηρὰν καὶ λίαν παρακεκινδυνευμένην καὶ ἠθέλησαν νὰ τοὺς ἀποτρέψωσιν· ἀλλ' οὗτοι ἐπιμένοντες ἀνεχώρησαν καὶ διήλθον ἐκ τοῦ μέσου τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, ἔχοντες σαρκίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ζιφούς! Φθάσαντες δὲ ὁ μὲν εἰς τὴν ἐπαρχίαν Μυλοποτάμου, ὁ δὲ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀμαρίου, κ' ἐκεῖθεν δι' ἄλλου, στείλαντες εἰδήσιν εἰς Λάρνην καὶ εἰς Ῥεθύμναν ἐνεχαίρισαν τοῖς Ἀρχηγοῖς καὶ Καπεταναίοις τὰς ἐπὶ τούτῳ τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ ἐπιστολάς. Οὗτοι δὲ τοῖς εἶπον: ἤλθομεν ἀλλ', ὡς εἶδετε, ἐπειδὴ τὰ ὄπλα ἡμῶν κατέστησαν ἀχρηστα ἐκ τοῦ χειμῶνος, ἠναγκάσθημεν ἄπρακτοι νὰ θεώμεθα ἐκ τῶν λῶφω μετὰ συντετριμμένης καρδίας τὸν φοβερὸν ἀγῶνα, ὡστε εὐρέθημεν εἰς τὴν ὀδυνηρὰν καὶ λυπηροτάτην θέσιν, νὰ σὰς ἀφήσωμεν ἀβοηθήτους καὶ νὰ φρονώμεν

Ἄναχωροῦντες δ' εἶπον τοῖς ὑπολειπομένοις αὐτῶν ἀδελφοῖς, ὅτι, ἵνα βεβαιώθῃτε περὶ τῆς ὀπκοφυγῆς τοῦ ἐπιχειρήσαντος ἡμῶν κινδύνου, θέλομεν ἀποφασιστικῶς ὑποβολῆσαι ἕναστος τρεῖς. Ὅπως δ' ἀποφύγῃ καὶ τὸν ἐλάχιστον δούπον, ἐξέβαλον τὰ ὀδοῦματα καὶ ἀνασύναντες τὰ λοιπὰ ἐνδύματα αὐτῶν (ἦτοι τὴν βράκα) συνέσφιξαν αὐτὰ διὰ τῆς ζώνης περὶ τὴν ὀσφίν. Ἄμα ἐπὶ τῆς τούτου ἀναχώρησι, πολλοὶ ἴσταντο ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον τεῖχος καὶ παρεφύλαττον. Ὁ ἡγούμενος ὅμως ἀνήλθεν ἀμέσως ἐπὶ τὸν θόλον τῆς ἐκκλησίας περιῶν τοὺς ἀπέναντι λόφους καὶ ἀναμύμων μετὰ παλμῶν καρδίας ἵνα τὸν ἀστραποφόρον ἄγγελον τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀναφανέντα, ἐπελθόντος δὲ τούτου, πάντες συνέχαιρον καὶ ἀνεψύχοντο τοῖς νικηταῖς τούτοις. Σημειώσαντες δὲ ὅτι ὁ στρατιώτης ἦτο ὁ Ἀδάμης Παπαδάκης εἰσῆλθε καὶ πάλιν, ὡς εἶρηται ἐκεῖθεν, τετράκις διήλθε τὸ χεῖλος τοῦ Ἄδου. Ἰσοῦν δὲ δύνανται νὰ θαυμάσωμεν τὴν δεξιότητα, τὴν πίστιν καὶ τὸ θάρρος αὐτοῦ, τοσοῦτον θέλει ἀπορήσει μαθὼν ὅτι, λουόμενος ὑπὸ τῶν αἱμάτων ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἀγρίας ἐκίνησε σφαγῆν, ἰσάθη, καὶ εἶπεν: «εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων» ἐπισφάξαντων μαχητῶν καὶ νῦν ἐπὶ ἐπάρχει ἐν τῇ ζωῇ.

ὅτι πολὺ προτιμότερον θὰ ἦτο, ἂν καὶ ἡμεῖς εὐρισκόμεθα ἐντὸς τοῦ Ἀρκαδίου, ὅπου τούλαχιστόν θὰ ἀπεθνήσκομεν ἐνδοξῶς, ἢ θλιβόμενοι καὶ χλευαζόμενοι ὑπὸ τῶν Τούρκων, νὰ ἀποθάνωμεν ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ τοῦ παγετοῦ ἐπὶ τῶν λόφων. Ὡς ἐλθόμεν δὲ πάλιν αὐριον, καὶ τοιαύτη ἦτο ἡ ἀπόφασίς μας καὶ ἂν οὐκ ἐν ἠθέλετε ἔλθῃ.

Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὀπλαρχηγῶν τούτων, ὡς ἐρρήθη, ὁ ἡγούμενος ἐκρούσε τὸν κώδωνα τῆς ἐκκλησίας προσκάλων τοὺς πάντας εἰς προσευχὴν. Ὁ θόλος τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ναοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντινου, τὸν ὅπουτον ἄλλοτε ἀργυραὶ λυχναὶ, ἐπιχρῆσοι πολυέλαιοι καὶ πολυτίμα ἱερὰ ἀμφια ἐστόλιζον καὶ ἐλάμπρουν, ἐκαλύπτετο ἤδη ὑπὸ ζοφεροῦ σκότους καὶ οὕτως εἶπεν, μελαγχολίας καὶ πένθους, οἰνεὶ προαναγγέλλοντος τὴν μέλλουσαν κηδεῖαν τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ.

Δύο δὲ μόνον κωνδύλια ἔχουν ἀμυδρὸν φῶς ἐν τῇ τρισυποστάτῳ τούτῳ ναῷ.

Γέροντες, γυναῖκες καὶ παιδία εἰσήλθον μετὰ δακρύων καὶ ἠσπασάντο γουνοπετῶς τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Ἁγίου Κωνσταντινου, σιγῇ δὲ νεκρικῇ ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς. Ἡ ἱερὰ μυσσαγωγία ἤρχισε καὶ ἐτελείετο ἀπάντων μεταλαμβάνόντων τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὁ ἡγούμενος ἰσταμένος εἰς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ εἶπε περίπου ταῦτα:

«Ἀδελφοί, ἔχετ' ἐπίσθιν εἰς τὸν Σωτήρα καὶ λυρωτὴν τοῦ κόσμου καὶ ἡ σωτηρία ἡμῶν εἶναι βεβαία. Ἡ δέσπαις καὶ ἡ προσευχὴ ἡμῶν αὐτὴ ἐχῶ ἀκράδαντον πίστιν ὅτι θέλει ἐξλιεῶσαι τὸν ἔψιστον, ὅπως ἀναστῆσῃ τὸν θυμὸν τοῦ καὶ καταπαύσῃ τὴν προκειμένην θύελλαν καὶ καταιγίδα, ἵνα οἱ ἐξ ἡμῶν ἀδελφοὶ μας σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν ἡμῶν, κατὰ τὴν ἐπισημῶντες τὰς τοῦ ἐχθροῦ φάλαγγας.»

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἄλλως δόξῃ αὐτῷ, ἄς ἔχωμεν τὴν εὐφρόσυνον πεποιθήσιν, ὅτι ἐξελέξατο ἡμεῖς εἰς θυσιᾶν ἀρωμον πρὸς δόξαν τοῦ Γένους ἡμῶν καὶ ἐλευθερίαν τῆς φιλάτης Πατρίδος μας.

«Ἄς μὴ θλιβώμεθα τὸ παράπαν καὶ ἄς συλλογισθώμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθος ἐν τῇ γῆ καὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ. Μὴ λησμονώμεν ὅτι ὡς ἄνθρωποι μελλομεν νὰ ἀποθάνωμεν σήμερον ἢ αὔριον, ἂν δὲ σήμερον πολεμοῦντες μόνον ὀλίγας ἡμέρας χάνομεν ἐκ τοῦ ταμείου τῆς ζωῆς ἡμῶν, θὰ ἀπολαύσωμεν δι' ἀμοιβὴν τὴν εὐλογίαν καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐς αἶν.»

Ἄνδ' ἀποδεικτικῶς φεισθέντες τῶν ὀλίγων τούτων ἡμερῶν τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἐξ ἐνός θέλομεν στερηθῆ τῆς αἰωνίου εὐλογίας καὶ θείας μακαριότητος, ἐξ ἄλλου δὲ θέλομεν καταστῆ χλευῆ καὶ περιγέλως τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, δεῖλοι ἡμετέρως Πατρίδος. Ἡ πράξις δὲ ὅτι ἐμμένετε πιστοὶ εἰς τὸν ὑπερ ἐλευθερίας

ὄρκον τῆς ἡμετέρας Πατρίδος, καθιστᾷ ἡμᾶς ἄνδρας ἀξίους τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἢ δὲ ἀπόφασίς τοῦ νὰ μείνητε ἀκαμπτοὶ εἰς τὸ ὑπερ τῆς ἐνώσεως συνθήμα ἡμῶν συνιστᾷ τοῖς πᾶσιν ἀνδρας σεβαστοὺς καὶ μεγαλόφρονας καὶ τέκνα ἀληθῆ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.

Ἡ δὲ ἰδέα τῆς ἐκπληρώσεως τούτων, καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ χωρισμοῦ τῶν μὲν γαλιναϊκῶν καὶ εὐπροσδεκτῶν τῆς αἰωνίου μακαριότητος. Ταῦτα ἐν ὀλίγοις ἀδελφοί.

Τώρα δὲ ἄς ἀσπασθώμεν ἀλλήλους, ἄς ζητήσωμεν συγχώρησιν παρὰ τῶν παντοδυνάμου Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν αὐτῶν. Εἶτα δὲ ἄς τραπώμεν μετ' αὐτὰ παρητήσεως καὶ θάρρους εἰς τὰ ἔργα τοῦ πολέμου καὶ εἰς τὴν θέσιν ἐν ἧ ἕκαστος ἐτάχθη.

Τοὺς παῖδας καὶ τὰς γυναῖκας προτρέπομεν νὰ σπεύσωσιν ἀπόβως εἰς ὑπερησίαν τῶν μαχητῶν, νὰ φέρωσι φισκία, νὰ γερμίζωσιν ὄπλα, νὰ καθαρίζωσιν αὐτὰ, καὶ ὅτι ἄλλο ἐν τιμῇ καὶ ἐν χρηστότητι δύνανται.»

Διέπρεψαν δὲ πολλὰ τῶν γυναικῶν καὶ ἰδίως ἡ σεασμία γραῖα Χ. Μ. Δασκαλάκη.

Κατ' αὐτὴν περίπτωσιν τὴν ὥραν ἐπανήλθον οἱ δύο, ἦτοι ὁ Κούβος καὶ ὁ στρατιώτης, οἱ ὅπουτοι εἶχον μεταβῆ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἵνα, ὡς εἰρηται, εἰδοποιήσωσιν τοὺς ὀπλαρχηγούς περὶ τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀρκαδίῳ. Πάντες ἐνθουσιώδεις κατησπάζοντο αὐτοὺς θαυμάζοντες καὶ ἐπαινοῦν

γαλείον τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ φρονήματος τῶν πρωτοεργῶν καὶ πρωταθλητῶν τοῦ δράματος τούτου.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΦΩΤΑΚΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ευχέρεια περὶ τὸ γράφειν τοῦ **Ἀλεξάνδρου Δουμά**. — Ἐκ τοῦ ἐσχάτου; ἐκδοθέντος περὶ τοῦ διασήμου μυθιστοριογράφου ἔργου, εὐφημοτάτης τυγχόντος μνεσίας, ἐραυρίζομεθα τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον δεικνύον τὴν ἀκατάβλητον γοιμυδότητα τοῦ πνεύματος τοῦ συγγραφέως τῶν *Τριῶν σωματοφυλάκων*.

Ἦτο εἰς κυνήγιον ἐθήρευε δὲ ἀπὸ τῆς ἑκτης πρωϊνῆς ὥρας καὶ εἶχε φονεῦσει εἰκοσι ἑννέκ. πτηνά.

— Ὁ ἀ σκοτώσω καὶ τὸ τρικκοστὸν κ' ἐπειτα θά ὑπάγω νὰ κοιμηθῶ εἶμαι κουρασμένος φθάνει.

Ἐφόνευσε τὴν τριακοστὴν πέρδικα καὶ μετέβη πρὸς τὴν μικρὰν ἐπαυλιν. Ὅτε ἐπέστρεψαν οἱ σύντροφοί του τὴν πέμπτην ὥραν, εὔρον αὐτὸν καθήμενον ἐνώπιον τοῦ πυρός τοῦ μαγειρείου, βλέποντα τὰς φλόγας, καὶ ἔχοντα ἐξηπλωμένους τοὺς πόδας.

— Τί κάμνεις αὐτοῦ; τὸν ἐρωτᾷ ὁ υἱὸς του.

— Βλέπεις, ξεκουράζομαι.

— Ἐκοιμήθης;

— Ὅχι· ἀδύνατον κάνουν ἓνα διαβολοθύροβο ἐδῶ μέσα τὰ πρόβατα, τὰ βόδια, οἱ ἐργάται, ποῦ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ κλείσῃ μάτι.

— Ἔτσι λοιπὸν ἐπαλωμένος μένεις τέσσερας ὥρας;

— Ὅχι, ἔγραψα ἓν μονόπρακτον δράματιον.

Πραγματικῶς εἶχε γράψῃ τὸν *Ρομβόλον*, ὃν χάριν ἀσειότητος ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἠθοποιὸν Ρενιὲ νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὸ Γαλλικὸν θεατρικὸν ἔργον ἀγνώστου συγγραφέως καὶ ὅστις ἐγένετο ἐν τούτοις παμψηφεί δεκτὸς πρὸς παραστάσιν.

Ὁ Δουμάς διεσκέδαζεν ἐργαζόμενος. Ἐπιπλήττετό τις πῶς ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὁ τσαυτὰ παραγαγὼν ἔργα οὐδεμίαν ἐγράψεν ἀνιαρὰν γραμμὴν. Τοῦτο προέβλεπται ἐκ τοῦ ὅτι πρῶτος αὐτὸς θὰ ἦν ἡνὶκά τὴν γράψῃ. Τέχνη κυραζουσα δὲν εἶνε τέχνη, ἔλεγε σιγήσας.

Αἱ νέαι ἀμαζόνες. — Ἡ Ἀγγλία ἐκτός τοῦ ἄλλου καὶ ποικίλου στρατοῦ αὐτῆς θέλει ἔχει καὶ σύνταγμα ἀμαζόνων.

Τὸ σύνταγμα τοῦτο προσφέρει εἰς τὸν ἀντιβασιλέα τῶν Ἀγγλικῶν Ἰνδιῶν ἢ ὑποτελῆς βασίλισσα Μαχαράνι-Ζουμα-Βάερ-δε-Βαρόδα ἀνακοινώσασα πρὸς αὐτὸν ὅτι ἦτο ἔτοιμος νὰ ὀπλίσῃ καὶ διατηρήσῃ σῶμα ἀμαζόνων, ἀποτελούμενον ὑπὸ γυναικῶν. Ἡ πολεμικὴ καὶ ἵππευτικὴ αὐτῶν ἰκανότης εἶνε μεγάλη, γράφει ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα καὶ ἐλπίζω ὅτι ἡ προσφορά μου, ἣν εἶμαι πρόθυμος νὰ ἐκτελέσω εὐθὺς ὅταν μὲ διατάξῃτε, θὰ γείνη δεκτὴ. Καὶ ἄς χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα εἰς τὰς γυναῖκας τῶν Ἰνδιῶν καὶ τὰς τῶν Ἀγγλῶν ἄς χρη-

σιμεύσῃ ὡς μαρτυρία τῆς ἀνδρείας, μεθ' ἧς τὸ γυναικεῖον φύλον φέρει τὰ ὄπλα καὶ μάχεται!

Ἡ πρότασις αὕτη θὰ γείνη ἄρα γὰρ δεκτὴ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἐν ἀνάγκῃ;

Οἱ βασιλεῖς καὶ ὅταν ἐργάζονται ἀκριβοπληρόνουν.

Ὅτε ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ Β' ἐταξίδευε ποτε εἰς τὴν Ἰταλίαν ἢ ἀμαξία του θραύσθη καθ' ὁδόν. Μὲ πολλὴν δυσκολίαν κατάρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τι μικρὸν χωρίον. Ἐπορεύθη εὐθὺς πρὸς τὸν μόνον σιδηροτροχὸν τοῦ τόπου καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ διορθώσῃ τὴν ἀμαξίαν τὸ ταχύτερον. «Εὐχαρίστως, ἀπήντησεν οὗτος, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶνε σήμερον Κυριακὴ, οἱ ἐργάται μου λείπουν καὶ ἴσασα ὁ κινῶν τὸ φυσητήριον.» Ἴδου περίστασις νὰ θερμανθῶ! εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ. Καὶ ἤρχισεν ἀμέσως κινῶν τὸν φυσητήρα ἐνῶ ὁ σιδηροτροχὸς εἰργάζετο εἰς τὸν σιδηρον.

Ὅτε ὁ τροχὸς διωρθώθη, ὁ σιδηροτροχὸς ἐζήτησεν ὁ σὸλδιὰ διὰ τὸν κόπον τοῦ ὁ αὐτοκράτωρ τῷ ἔδωκεν ὁ δουκάτα· ἀλλ' ὁ τίμιος αὐτὸς ἄνθρωπος τὰ ἐπέστρεψε λέγων. — Κύριε, ἐκάματε βεβαίως λάθος ἀντὶ ὁ σολδιῶν μου ἐδώσατε ὁ χουσα νομίσματα, τὰ ὅποια οὐδεὶς ἐντὸς τοῦ χωρίου δύναται νὰ ἀλλάξῃ. «Ἀλλὰξέ τα ὅπως δυναθῆς,» εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ ἀναχωρῶν, «εἰς αὐτοκράτωρ πρέπει νὰ πληρῶσῃ ἀκριβὰ τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ νὰ κινήσῃ τὸν φυσητήρα ἐνὸς σιδηροτροχοῦ».

Ἀντιφάρμακον κατὰ τῶν ζητούντων στίχους διὰ λευκώματα.

Γνωστὴ εἶνε ἡ μονομανία καὶ ἡ μανία, μεθ' ἧς ἐπιπίπτουσι πολλοὶ κατὰ διακρινομένου τινὸς ἐν τῇ φιλολογίᾳ προσώπου, ζητούντες στίχους, φράσεις, λέξεις, ὑπογραφάς.

Ὁ σύγχρονος Γάλλος ποιητὴς Ed. Pailleron ὁ εὐφυῆς συγγραφεὺς τοῦ «*Monde où l' on s' ennuit*» ἐφευρὲν ἀλεξικέραυνόν τι, ὡς τὸ λέγει, κατὰ τῶν προσβολῶν τούτων.

Συνέθεσε δύο τετραστιχα, ἐν δι' ἄνδρας καὶ ἐν διὰ γυναῖκας, ἀτινα — τὰ αὐτὰ πάντοτε — δίδει τοῖς ζητοῦσι.

Καὶ τὸ μὲν δι' ἄνδρας εἶνε τὸ ἑξῆς:

«Θελεῖ ἓνα τετραστιχὸ σ' ἓνα χαρτὶ γραμμῆνο; Καλὰ. Ἀλλ' ἀν' ἀμνηστῆτε καὶ τὴ δική μου γνώμη, ὁδν ἦταν ἄσπρο τὸ χαρτὶ ἔξῃς κατὶ ἀπόμην... μὰ τὸρὰ τί ἀξίζει τὸ καυμένο!»

Τὸ διὰ τὰς γυναῖκας ὅμως δὲν εἶνε τόσον κολακευτικόν· διότι τὰς παραβάλλει πρὸς ὄργανον «ποῦ τραγωδεῖ καὶ ξεφωνίζει» καὶ τὸ ὅποσον ὁ μὲν σύζυγος συνήθως παίξει 'ς τὰ *στραβά*, ὁ δ' ἄρραπτης; .. ὡς Παγακνίνης.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ἈΣΚΗΣΕΙΣ

69. *Αἰνίγμα*.

Δὲν μ' ἀκοῆς, δὲν μὲ μυρίζεις, δὲν μὲ βλέπεις, δὲν μὲ πιάνεις, δὲν μὲ τρωῖς, δὲν ὑποπίπτω σὶ κερμὰ ἀπ' τὰς ἀιθρήσεις. Πλὴν μ' ἀποθάνεσαι ὡς φίλον δὲν μπορείς νὰ μὲ [νομίσης]. εἰ μὲ θῆς σου ἀπὸ μένα ἡμπορεῖς καὶ νὰ πεθάνης.

70. *Λεξιγρῆφος*.

Ἄν μὲτ' ἄπ' ἄνω σκοτωμοῦ; τὸ δευτέρου σου κἀνω, μὲ τ' ὄλον πάλιν ἄφοβα τὸ πρῶτον συλλαμβάνω.

71. *Πρὸς συμπλήρωσιν*.

λ. — γ. ν. σ. — τ. ε. — β. ο. σ. — δ. ν. — δ. ν. ν. — ν. — ξ. σ. ν. σ. σ. — τ. ν. — λ. β. ν.

72. *Ἐφευρθεῖς*.

Πότε καὶ ποῦ ἐπινοήθησάν καὶ ἐτέθησαν τὸ πρῶτον εἰς χρῆσιν τὰ γραμματῶμακα;

73. *Ὁφέλιμοι γνώσεις*.

Διατὶ βλέπομεν συνήθως τὰς σιαγόνας τῆς βρογχίς ἢ τῆς θύρας νὰ σχηματίζου ἀδέμαγτας ἐπὶ τῶν πετάλων τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν τὰ βεβίχουν ἐξίσου δλόκληρα;

74. *Παραθέσεις*.

Τίς σύγχρονος Ἑλληὴ συγγραφεὺς καὶ ποῦ ἔγραψεν; Ὅπισθεν τοῦ πολιτικοῦ τῆς Ἀνατολῆς ζητήματος ὑπάρχει τὸ φιλοσοφικόν καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶνε προωρισμένη νὰ λύσῃ καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο.

75. *Ἐπικήμερος ἔκφρασις*.

Πρὸ τοῦ νεκροῦ τίνας προσφίλους καὶ πολυμνήτου τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ἀνδρὸς καὶ ὀπὸ τίνοιο ἐλέγθη, τὸ ἔξῃς τετραστιχον;

«Φεῖ, ἐν ὅσοις ἀγαπᾷ τὸ μνημα τοῦ; λαμβάνη, ἀν θάνατος ἢ ἀτυχὴς φίλια μου καλῆται, ἀν ὅστις μὲ ἠγάπησεν ὄρεϊλες ν' ἀποθάνη, τὴν δὲ θέρειαν μοῖρᾶν μου σκληρὰ καταρασθῆτε!»

76. *Πρόβλημα*.

Κυρία τις ὅπως ἀπαλλαγῇ ἀδιεπίτου, ὅστις ἐπίμενε νὰ μάθῃ τὴν ἡλικίαν τῆς; τῶ εἶπε: Τὸ 1)2 τὸ 1)4 τὸ 1)6 τῆς ἡλικίας μου, ἐπὶ πλὴν 4 ἔτη καὶ 1 ἡμέρα ἀποτελοῦν ἀκριβῶς τὴν ἡλικίαν, τὴν ὅποιαν θὰ ἔχω μετὰ 1 ἔτος, 11 μῆνας καὶ 15 ἡμέρας. Τί ἔμαθεν ὁ ἀδιεπίτος;

77. *Βιογραφικὴ ἐρώτησις*.

Τίς ἔξοχος Ἑλληὴν ἐγενήθη ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1779;

78. *Ἀπρόοπτον*.

Ἐπάρχει τι μᾶλλον βροχοχρόνιον τῆς στιγμῆς;

ΔΥΣΕΙΣ

60. Δόντι. — 61. Αἰθερ. ἔξῃς. — 62. Ἀρ. ἀρραπῆς. — 63. Τὴν θάμυρον, διότι ἐπιλονίχης ἀρραπῆς. — 64. Τὰς κατέταξε μετὰ τῶν κτηνίων τοῦ χαρμεῖου, ὅπως νὰ ἐξαρκῶνται καὶ διοικῶνται ἐπιπλεῖστον ὀπὸ τοῦ ἀρχιμεστοῦ. — 65. Ὁ Ἰ. Καρὰφύστας εἰς τὸν «ἀσπασμόν» πρὸς τὸν ποιητὴν Βίκτωρα Οὐγον. — 66. «Βεβίχουμι πρῶτον νὰ ὑπάρχῃ Οὐδός, καὶ τότε δὲν θὰ ἀμοιβάλλῃς ὅτι ὑπάρχεις.» — 67. «Ἀχαρις χάρις ἀρις μίς τίς.» — 68. Τὸ ε (ἔ) ὄτα, διότι αὐτὸ μόνον ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβῆτου ἔχει..... ὄτα.

οἱ λῦται δημοσιευθῆσανται προσεχῶς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Π. Γ. Ζ. εἰς Σύρον. Ἐλήθη ἔγγραφον ἀναμένομεν τὴν περὶ Νέξου διατριβήν. — κ. Π. Δ. Κόρινθον. Ἐνεγράψητε εὐχαριστοῦμεν. — κ. Μ. Γ. Β. Νίνιον Αἰγύπτου. Συνδρομὴ ἑλληθῆ εὐχαριστοῦμεν ἀπόδειξις ἀπεστάλη. — κ. Ν. Κ. Π. Ὀθησσόν. ἀπεστάλη. — κ. Α. Δ. Κ. Ἀσχαϊνά. Ἐπιστολὴ ἑλληθῆ βιβλίον ἀποσταλήσεται προσεχῶς. — κ. Ε. Ρ. Ὀθησσόν. Ταχυδρομικῶς οἱ μὴ ἀναρριβόμενοι ἔχουσι πληρωσῆ διὰ τοῦ κ. Ε. Κ. καὶ τοῦ 5ου ἐπεστράφη ἢ ἀπόδειξις.